

Навчання для учасників АТО/ООС та їхніх дітей

За програмою професійної адаптації бійці безкоштовно опановують професії водія, охоронця, електрозварювальника, токаря та слюсаря. Ще один варіант – отримати освіту в ДРІДУ НАДУ при Президентові України. Ця програма не тільки для військових, а й для їхніх дітей, які можуть здобути ступінь бакалавра або магістра.

Нині за програмою здобувають спеціальність «Публічне управління та адміністрування» 79 АТОвців та їхніх дітей. Цьогоріч випустилися – 29 осіб.

У 2020 році на цю освітню програму виділили понад 774 тисяч гривень обласних коштів.

Нові науково-наукові лабораторії

У Криворізькому педагогічному університеті відкрили три сучасні науково-наукові лабораторії. Їх облаштували державним коштом. За підтримки Міністерства освіти і науки України встановили обладнання американської фірми Vernier. Зокрема – оптичні та фонометричні прилади, набори для вивчення різних розділів фізики. А ще – єдиний у місті аналізатор, який вимірює вміст токсичних елементів у воді та повітрі.

До роботи у лабораторіях планують залучати школярів, які навчаються у Малій академії наук України.

Ремонт у «Ластівці»

У дитсадку № 2 «Ластівка» у П'ятихатках відновили ремонт. Нова підрядна організація розпочала внутрішні роботи.

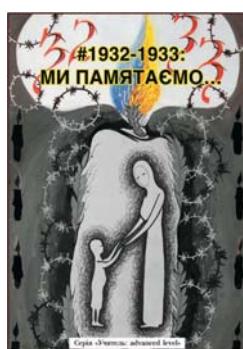
Виконавці вже завезли необхідні будівельні матеріали. Нині робітники шпаклюють і фарбують стіни підвального приміщення, укладають плитку, обробляють віконні відкоси. Далі – встановлять протипожежні вікна та двері. Працюють ремонтники і ззовні. Залили відмостку навколо будівлі та роблять козирки даху. Незабаром планують привести до ладу навколишню територію.

№ 44-46
(1012-1014)
Листопад-
грудень
2020 року

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ПЕДАГОГІЧНА ГАЗЕТА

Видається з грудня 1993 року

**Дніпропетровська обласна педагогічна газета «Джерело»
ПРЕЗЕНТУЄ**
**створений Дніпрівською
академією неперервної освіти
спільно з Дніпропетровською
обласною бібліотекою для дітей
електронний збірник – методичний
посібник на допомогу вчителю
«#1932-1933: Ми
ПАМ'ЯТАЄМО...»**

Підготовлені матеріали науковцями, партнерськими інституціями, педагогами та бібліотекарями Дніпропетровщини стануть у нагоді вчителям, класним керівникам і вихователям для застосування в освітньому процесі закладів освіти за окресленою темою. Адже ми пам'ятаємо про трагічні події Голодомору 1932-1933 рр. в нашому краї, щоб вшанувати пам'ять безвинних жертв тоталітарного режиму та не допустити в майбутньому геноциду над народом.

Завантажити збірник можна за посиланнями:

- 1) Книжка – https://drive.google.com/file/d/1x5uMtfXNnSpjHxztsI_s87nzd23c56E/view?usp=sharing
- 2) ПДФ – <https://drive.google.com/file/d/1Gi1P-IG6Pjh9XrRV7TiKXJKakb0OPepk/view?usp=sharing>
- 3) сайт Академії – <http://dano.dp.ua/uk/>
- 4) сайт «Джерела» – <https://gdjero.jimdo.com/>
- 5) бібліотека для дітей – <http://biblio-child.dp.ua/elektronni-knyhy>
- 6) бібліотека для молоді – http://dobm.dp.ua/?page_id=1945&preview_id=1945&preview_nonce=4834b18e2b&_thumbnail_id=-1&preview=true

Іван БЕЗЕНА, завідувач кафедри соціально-гуманітарної освіти Академії

На Дніпропетровщині попрощалися з видатним діячем у космічній галузі

Талановитий конструктор, авторитетний вчений, мудрий керівник. Людина – космос, відома в Україні та далеко за її межами. Все – завдяки безлічі успішно реалізованих міжнародних проектів у ракетно-космічній галузі. Відтепер навіки серед історичних персонажів буде закарбоване ім'я генерального директора КБ «Південне» Олександра Дегтярева. Його серце перестало битися 24 листопада. В останню путь поважного діяча провели рідні, близькі, колеги, друзі, соратники. На похорон прийшли керівники області й міста. Попрощалися з Олександром Вікторовичем приїхав і Президент України Володимир Зеленський.

«Пішов з життя видатний український конструктор, вчений. Я знов Олександра Дегтярева особисто, завжди ставився до цієї людини з великою повагою. Це велика втрата і для нашої ракетно-космічної галузі, і для всієї України та світу, – наголосив Володимир Зеленський. – Вважаю, Олександр Дегтярев був справжнім патріотом і тому достойний звання Героя України.

Такі люди, їхні дії залишаються в історії держави. А справи продовжують учні й послідовники. Обов'язково надалі підтримуватимемо КБ «Південне» і розвиватимемо галузь».

Олександр Дегтярев майже півсотні років свого життя віддав рідному КБ. Пройшов шлях від інженера до генерального конструктора, від начальника групи – до генерального директора легендарного КБ «Південне».

Саме завдяки його волі, наполегливості й таланту Україна реалізувала разом із зарубіжними партнерами славнозвісні проекти: «Морський старт», «Наземний старт», «Дніпро», «Антарес», «Вега». Свого часу Олександр Вікторович долучився й до створення бойових ракетних комплексів.

Олександр Дегтярев – автор понад 50 винаходів та патентів у аерокосмічній галузі, близько 200 наукових публікацій.

Олександр Дегтярев був нагороджений орденами «За заслуги» ІІ та ІІІ ступенів. Відзначений званнями «Почесний працівник космічної галузі України», «Заслужений машинобудівник України», «Заслужений діяч науки і техніки України» та державними преміями.

Акція «16 днів проти насильства»

За рекомендацією МОН України у закладах освіти області з метою попередження жорстокого поводження з дітьми відбулися уроки з проблем у сім'ї у форматі вебінару або «круглого столу». Рада Європи надала вчителям матеріали до проекту «Боротьба з насильством щодо дітей України». Деталі – [https://mon.gov.ua/ua/news/akciya-16-dniv-proti-nasilstva-mon-rekomenduyet-provesti-urok-shodo-pitan-probl...](https://mon.gov.ua/ua/news/akciya-16-dniv-proti-nasilstva-mon-rekomenduyet-provesti-urok-shodo-pitan-problem-u-simy)

з дітьми, протидії торгівлі людьми та захисту прав жінок.

Малюнок із сайту Дніпропетровського обласного медичного ліцею-інтернату «Дніпро»

Листопад

11 – засідання конкурсних комісій щорічних обласних конкурсів «Краща рада молодих вчених», «Країцький молодий вчений», «Студент року Дніпропетровщини»;

17, 24, 26 – ІІ етап всеукраїнських олімпіад з фізики, української мови та літератури, географії, біології, хімії з використанням дистанційних технологій;

24-25 – захист проектів щорічного обласного конкурсу «Молоді вчені Дніпропетровщини» на отримання матеріального заохочення;

27 – нагородження науковців закладів вищої освіти, наукових, науково-дослідних установ з нагоди Міжнародного дня науки;

– засідання журі ІІ (заочного) етапу ХІ Міжнародного мовно-літературного конкурсу імені Тараса Шевченка;

– майстер-клас «Впровадження авторського електронного підручника викладача Гермак О. «Електротехніка з основами електроніки» в зміст професійної підготовки».

Протягом місяця:

– інформаційно-просвітницькі, тематичні заходи з відзначення Дня Гідності та Свободи;

– I відбірковий (заочний) етап ХІ Всеукраїнської науково-технічної виставки-конкурсу молодіжних проектів «Майбутнє України»;

– обласний (заочний) етап Всеукраїнської акції «День натураліста»;

– I обласний (відбірковий) етап Всеукраїнського зльту учнівських виробничих бригад, трудових аграрних об'єднань закладів загальної середньої та позашкільної освіти;

– обласний семінар заступників директорів, методистів станцій юних техніків, центрів науково-технічної творчості;

– сесія для учнів обласної Природничої школи;

– засідання обласних методичних об'єднань керівників гуртків закладів позашкільної освіти науково-технічного напряму (у форматі вебінару);

– навчально-тренувальні збори для учасників ІІІ етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України.

Олексій ПОЛТОРАЦЬКИЙ,
директор департаменту освіти
і науки облдержадміністрації

24-25 листопада у Дніпровській академії неперервної освіти відбувся публічний захист проектів щорічного обласного конкурсу проектів

«Молоді вчені – Дніпропетровщині»

Усього до ІІІ етапу конкурсу допущено 51 проект, більшу частину складали роботи, подані від молодих учених: Українського державного хіміко-технологічного університету (10 проектів), Дніпровського державного аграрно-економічного університету (10), НТУ «Дніпровська політехніка» (10) та Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (5).

Цьогоріч захід проводився в очно-дистанційному режимі з урахуванням усіх санітарних і протиепідемічних норм.

Протягом двох днів учасники конкурсу презентували дослідні зразки своїх наукових робіт, представляли

цікаві суспільно важливі соціальні проекти, вкрай необхідні проекти практичного спрямування, аналітичні дані та ін. Неодноразово між членами конкурсної комісії

виникали палкі дискусії щодо найдостойніших ідей проектів.

27 листопада в онлайн-режимі на платформі Zoom затверджено список 25 проектів-переможців 2020 р.

LEGO для першокласників

Школи регіону отримали майже 36 тисяч конструкторів «Шість цеглинок». Яскраві розвивальні набори LEGO DUPLO покликані допомагати першачкам Дніпропетровщини у навчанні.

Хлопчики та дівчатка отримали ігри-завдання із набором з шести

«цеглинок» LEGO. Першокласники за допомогою цієї методики вчитимуться мислити, зосереджуватися, працювати у команді. А ще розвиватимуть пам'ять, самоконтроль, ментальну гнучкість. Загалом заклади освіти цього року отримали 35942 набори LEGO Six Bricks.

Проект реалізує МОН України спільно з The LEGO Foundation. Співпраця в межах Меморандуму про взаєморозуміння.

Щороку учні 1-х класів Нової української школи отримують набори популярного конструктора LEGO.

У Дніпрі відкрили виставку про домашнє насильство**«Річ у тім...»**

Із 25 листопада в усьому світі відбулася акція «16 днів проти насильства». Дніпропетровська область також долучилася до цієї ініціативи. Зокрема, увагу до проблеми насильства в сім'ях привертали за допомогою виставок.

Демонстрували експонати у дніпровському сквері Героїв. Потім – перенесли до холу облдержадміністрації.

В експозиції – 16 плакатів. На них зображені звичайні предмети, які ми бачимо щодня: дитяча іграшка, фен, ножиці, ключі. Проте всі вони

стосуються реальних історій домашнього насильства і для когось залишається жахом на все життя.

«Мета виставки «Річ у тім...» – вкотре привернути увагу суспільства до цього жахливого явища. І донести, що насильство може знати кожен: дівчина, хлопець, дідусь чи бабуся, – наголосила старший інспектор з особливих доручень Нацполіції України Наталя Урман. – Якщо ви стали жертвою

або свідком насильства, – не замовчуйте проблему. Про неї потрібно говорити».

Цього року у Дніпропетровській області зареєстровано майже 10 тисяч підтверджених випадків домашнього насильства.

Переглянути експозицію можна в онлайн-форматі – на сайті <https://richutim.rozirvykolo.org/>

Молоді Дніпропетровщина запрошуєть долучитися до Всеукраїнського флешмобу #UkraineNOW

Захід ініційований Президентом України Володимиром Зеленським і приурочений до 30-ї річниці Незалежності.

Учасники мають зняти коротке відео, у якому поділитися своїми успіхами та розказати, що для них означає бути українцем;

– розмістити відео на своїй сторінці у соціальній мережі Facebook чи Instagram або надіслати на адресу: ukrainenow.videos@gmail.com;

Ukraine NOW

– у дописі тегнути сторінку @UkraineNOW;

– поставити хештег #IamUkraineNow;

– поставити «лайк» допису про конкурс та підписатися на сторінку @UkraineNOW.

Надсилати відеоролики можна до 1 березня 2021 р.

Детальніше за посиланням: <https://www.president.gov.ua/news/u-yaku-ukrayinu-virit-nasha-molod-prezident-iniciyuje-massht-65173>

Благодійний флешмоб до Дня Святого Миколая

У центрах надання адміністративних послуг області провели флешмоб «ЦНАП з любов’ю до дітей». Небайдужі люди приносили дитячі іграшки, книжки, одяг, розвивальні ігри, засоби особистої гігієни, котрі передали дітлахам, які опинилися у складних обставинах.

«Таку благодійну акцію проводимо вже декілька років поспіль. Для нас важливо, аби Миколайчик не оминув увагою жодну дитину. Люди охоче долучаються до заходу, – розповіла

заступниця директора департаменту економічного розвитку Дніпропетровської ОДА Олена Лічманенко.

– Кожна територія має інформацію про безпритульних, малечу, яка залишилася без батьків, маленьких пацієнтів лікарень. А ще – про вихованців дитячих будинків сімейного типу та багатодітні родини. Адміністратори центрів знають, у чому саме відчувають потребу ті чи інші діти. Тож, вони отримають найнеобхідніше».

За інформацію Дніпропетровської обласної державної адміністрації, департамента освіти і науки ОДА

МИ ПАМ'ЯТАЄМО...

Освітяни в роки Голодомору

Існує безліч наукових публікацій щодо небувалого за своїми жахливими наслідками злочинів більшовизму, які були ретельно сплановані та послідовно упроваджені шляхом штучного голоду, геноциду та приховування інформації про його наслідки для української нації. Питання про основні причини трагедії, головних організаторів і виконавців Голодомору перед усім належать до наукових інтересів істориків.

Але голодне лихоліття 1932-1933 років постас не тільки трагічною історичною минувшиною, а й незагойною духовною раною українського народу, яка болем проймає пам'ять вже декількох поколінь українців. Нам, освітянам і науковцям, належить чесно й зважено висвітлювати цю трагічну сторінку історії рідного краю задля збереження соціокультурної самобутності народу, виховання дітей у дусі любові до історичної минувщини народу, своеї Батьківщини. Адже, хто, як не учителі й науковці, мають спрямовувати рух пам'яті історії життя із минулого у майбутнє?..

З огляду на зазначене, можна зробити загальний висновок: авторитарна радянська влада прекрасно розуміла, який вплив мають педагоги на світогляди дітей та юні, отже, і здійснювала масштабний наступ на освітянську спільноту, щоб підкорити і залякати, а то й знищити не-скорених учителів, науковців та особливо – селянську інтелігенцію. Тих, хто вчив історичної і життєвої Правди, а не навіював ідеологічні постулати та більшовицькі новостворені міфи... .

Ми пам'ятаємо... Тож, спробуємо згадати окремі історичні події, які відбувались на початку ХХ століття на теренах нашого краю. Упродовж 1917-1921 років науково-педагогічна та освітня інтелігенція, яка залишилась в Україні після кількох бурхливих років активної боротьби із зовнішніми та внутрішніми ворогами на шляху розбудови української держави, більшовицькими арміями й агітаторами, зазнала небувалих матеріальних втрат, політичного переслідування і тиску, морального й ідеологічного приниження, соціально-психологічного ущемлення світоглядних оцінок подій.

Жалюгідне становище учителів у роки НЕПу (а саме: мізерна платня, багатомісячна її затримка, відсутність житла) супроводжувалось тяжкими і голодними роками (1921-1923 рр., осінь 1924 р., січень-березень 1928 р.) у порівнянні з першою половиною вже 30-х років. Запровадження карткової системи постачання продуктів (1929-1935 рр.), здійснення примусової масової колективізації і злочинної політики розкуркулення, заборона вільної торгівлі і ліквідація коопераційної системи, діяльність хлібозаготовельних загонів, використання карально-репресивних заходів проти селян (конфіскація майна, реквізіції, натуральні штрафи, інші форми покарання тощо) привели до погрішення життя та соціальної дестабілізації в українському селі. У рамках культурної революції влада робила спроби подолати суцільну неграмотність населення та прищепити нові ідеологічні принципи: атеїзму, класової боротьби, «внутрішніх і зовнішніх ворогів народу», «світової революції», «верховенство вождя» тощо. У ці роки більшовики, крім позбавлення селян волі, майна, засобів виробництва, застосовували досягнення евгеністичних досліджень попередніх років: прищеплювали молодому поколінню – дітям – почуття класової ненависті навіть до власних

батьків, поширювали серед них новий обряд відмови від батька-куркуля, «войовничого атеїзму», «колективного розуму», що відповідно пригнічувало психіку дітей і прищеплювало принципи покори та нетерпимості до іншої думки.

У закладах освіти нашого краю – внаслідок соціалістичної реконструкції школи і погрішення умов життя педагогів – масовими стали приклади самогубства вчителів. Окремі оглядачі і дослідники тих років намагалися з'ясувати причини такого депресивного явища та висували власні судження про мотиви й критерії: «умова класової боротьби, коли робітник не витримав ворожого оточення, або ж склоха, коли його засмоктє багно наклепів, наговорів, чи мотиви умови особистого життя спонукали робітника підписати своє банкротство перед життям», – зазначалось у статті Д. Роздайбіди «Самогубства серед освітян України» (1929 р.). До самогубства вдавались педагоги переважно жіночої статі. Відмічалося, що «посилення наступу на глітайсько-непманські елементи» призводило до того, що «вчительство диференціюється», «виявляються кадри пасивістів», настрої зневір'я, занепадництва, есенівщини, а відповідно «звідси і самогубства», соціальні та політичні причини переплелися, штовхаючи вчителів до пасивного опору – самовбивства.

Непівська доба відійшла, а нова колгоспна політика (стосовно матеріального забезпечення школи) ґрунтувалась на ідеї тільки суцільної колективізації та жорсткої політики хлібозаготівель. Наркомат постачання УСРР, виконуючи директиви уряду та більшовицької партії, скасував порядок централізованого постачання хлібом учителів, інтернатних установ і систему гарячих сніданків для школярів.

Як свідчать повідомлення з місць до Наркомату освіти УРСР про напівголодне існування вчительства (квітень 1931 р.), – у багатьох селах Київщини вчителі не одержали хліба навіть за січень і лютий. На скарги освітян місцеві органи влади відповідали «співчуваючи»: «Радянська влада для вас продуктів не відпускає». Вони не мали взуття, одягу, харчів, тижнями не виходили із домівок, а особливо тяжким було становище молодих педагогів, мобілізованих по лінії молодіжної комуністичної організації на педагогічну роботу. Тому деякі молоді педагоги просили тимчасово звільнити їх з роботи до початку теплої погоди. Чиновники місцевого значення, глузуючи, відповідали на різні прохання профспілок і педколективів надати продовольчу допомогу: «Учителі народ свідомий, хай перегерплять». Отже, примара голоду наздогнала педагогів значно раніше, ніж вона накрила українські села.

29 жовтня 1932 р. Укрколгоспцентр прийняв постанову «Про порядок постачання вчителям», якою встановив такий порядок забезпечення сільськогосподарськими продуктами: у районах суцільної колективізації утримання вчителів здійснювали виключно колгоспи. У селах, селяни яких зволікали з колективізацією, постачання вчителів здійснювалося пропорційно із рівнем усупільнення дворів і господарств. Отже, освітяни виявилися заручниками темпів суцільної колективізації, утриманцями колгоспів, а насправді – смертниками.

За підрахунками дослідників-істориків, на весну 1932 року: 16 % колгоспів Вінницької, 28 % господарств Київської та 15 % колгоспів Харківської областей не завершили остаточних розрахунків із

колгоспниками. Відповідно у березні, ще 48 % колгоспів України не розрахувалися за вироблені «трудодні», тобто мільйони трударів, а відтак і приписані до «колгоспного майна» вчителі, не одержали обіцянного хліба. Статистичні установи та органи РАГСів не фіксували смертність педагогів від голоду, як і решти соціально-професійних груп населення села. Вони розчинилися серед жертв Голодомору під категорією «сільське населення»...

Влітку 1933 р., коли голод викошуває в українських селах школярів і педагогів, навчальні заклади відчули дефіцит освітянських кадрів. 26 травня 1933 р. Раднарком УСРР прийняв постанову «Про забезпечення 1933-1934 учбового року політехнічної школи педагогічним персоналом». Напередодні 1933-1934 навчального року був гострий дефіцит на педагогічні кадри, який становив вакансії понад 30 тисяч учителів у стаціонарних освітніх закладах. Цікава арифметика: загальна кількість дітей у сільських школах внаслідок колективізації, розкуркулення, Голодомору катастрофічно скоротилася, що найменше на третину, а потреба в педагогах сягала 30 тисяч, ніби класи сільських шкіл були переповнені школярами.

Терор голодом і масові репресії проти освітян стали основною причиною сумнозвісного «дефіциту педагогів». Трьох- та шестимісячні курси їх підготовки не змогли подолати дефіциту, тому що вчителі залишили школу і село, переховуючись від ліхоліття Голодомору і репресій. 8 травня 1934 р. Раднарком УРСР видав постанову «Про повернення колишніх учителів на роботу до політехнічної школи», запропонувавши Наркомату та місцевим органам освіти виявляти та відряджати на роботу таких осіб, які закінчили педагогічні навчальні заклади після 1 січня 1931 р. і не працюють за фахом; залишили школу після 1931 р., але склали іспити на знання вчителя після 1920 р.; вибули після 1 січня 1931 р. з останнього курсу «педвишив і педтехнікумів», крім тих, що їх звільнено з навчального закладу як «klassovo-vorожих елементів».

Сталінський тоталітарний режим розраховував, що, балансуючи на межі життя і смерті, вчитель понад усе перевіматиметься проблемою кусня хліба, ніж українізацією (тобто, з'явиться відразу до українізації). До того ж, віддаляли педагогів від українізації через їх матеріальне збурження ще й такі чинники: неспособність оплачувати навчання на курсах українознавства, купувати українські підручники, посібники, методичну та іншу літературу. Нарешті, голод просто фізично винищував найактивнішу й національно свіdomу частину українських учителів – носіїв і провідників українізації.

Голодомор в Україні (1932-1933 років) – тяжкий злочин особисто Сталіна, його кремлівського оточення та партійно-радянськими продуктами: у районах суцільної колективізації утримання вчителів здійснювалося виключно колгоспи. У селах, селяни яких зволікали з колективізацією, постачання вчителів здійснювалося пропорційно із рівнем усупільнення дворів і господарств. Отже, освітяни виявилися заручниками темпів суцільної колективізації, утриманцями колгоспів, а насправді – смертниками. Голодомор в Україні (1932-1933 років) – тяжкий злочин особисто Сталіна, його кремлівського оточення та партійно-радянськими продуктами: у районах суцільної верхівки республіки. Це була цілеспрямована акція проти українського народу як найбільше непокірного і волелюбного. У результаті – українці, як етносу, майже не залишилося. Поряд із масовими репресіями у подальшому Голодомор був складовою загальної імперської політики Москви... На жаль, Україна довго не могла згадувати про Голодомор. Десятки років ми говорили про цю трагедію зі страхом і відчаем. Нас переконували, що в Україні не було голоду, а був неврожай; але в кожній українській родині – на Слобожанщині чи на Поліссі, в Криму чи Донбасі – знали про голод, бо пережили його.

У відкритому листі Михайлу Горбачову в серпні 1987 року В'ячеслав Чорновіл написав про заперечення Голодомору: «Найбільшою та найганебнішою білою плямою в радянській історії України є глухе мовчання понад 50 років про організовані Сталіним і його опричниками (на кшталт Постишева, якого «сватають» у наші національні герої...) справжній геноцид української нації – страшний голод 1932-1933 рр., що забрав мільйони людських життів. В одному 1933 році мій народ утратив більше, ніж у Другій світовій війні, що кілька років плюндрували нашу землю...».

У цей період демократизації і гласності радянські чиновники визнали, що аграрна політика країни мала прямий вплив на появу та наслідки Голоду. Після колапсу Радянського Союзу Україна офіційно визнала Голодомор актом геноциду українського народу. 28 листопада 2006 року Верховна Рада України ухвалила закон «Про Голодомор 1932-1933 років в Україні», яким Голодомор визнаний геноцидом українського народу. До 80 відсотків зросла кількість українців, які вважають Голодомор (1932-1933 років) геноцидом українського народу. Світ розуміє, засуджує і проявляє солідарність з українським народом. Станом на 2018 рік, Голодомор офіційно визнаний геноцидом українського народу у 18 країнах світу. Зі 195 країн світу актом геноциду Голодомор (1932-1933 років) на міждержавному рівні визнають 15 держав-членів ООН і держава Ватикан. Парламентська асамблея Ради Європи (ПАРЄ) у пунктах 10-11 резолюції 1723 «Вшанування пам'яті жертв Великого Голоду (Голодомору) на території колишнього СРСР» від 28 квітня 2010 року визнала Голодомор «злочином Радянського режиму проти власного народу» та злочином проти людяності.

Минули роки – змінились обставини. Протягом останніх 30 років в Україні вийшла друком низка цінних документальних публікацій, наукових досліджень; вагомі підсумки досліджень знайшли відображення в сотнях публікацій, свідчень і наукових розвідках. Адже дослідити справжні причини голоду й дати об'єктивну морально-політичну оцінку народній трагедії початку 30-х рр. ХХ століття – громадянський, патріотичний обов'язок українців перед пам'яттю мільйонів безневинних жертв, перед підростаючим поколінням. У великих і малих населених пунктах Дніпропетровщини, у закладах шкільної освіти здійснюються дослідження щодо наслідків Голодомору для окремих територій. Створюються книги пам'яті, літописи та описи індивідуальних історій про свідчення трагедії українського народу в 30-х роках ХХ століття, проводяться виховні заходи за окресленою темою. Ми пам'ятаємо, ми передаємо пам'ять молодому поколінню про найбільші злочини проти українського народу.

Віктор СИЧЕНКО,
ректор Дніпровської академії
неперервної освіти, професор

Хроніка подій

Листопад

1-30 – заходи до Дня Гідності та Свободи, Дня пам'яті жертв голодоморів та політичних репресій, 130-річчя від дня народження О. Вишні, Міжнародного дня толерантності;

1.10-31.12 – дистанційний курс навчання «Introduction to Cybersecurity (вступ до кібербезпеки)»;

2-13, 16-27 – дистанційний курс навчання «Хмарні технології в освіті та можливості Google Classroom»;

9-13 – тиждень української писемності та мови в ЗП(ПТ)О;

9-13, 16-20 – освіта організаторів дуального навчання в рамках реалізації міжнародного проекту «EXAM Дніпро»;

10 – семінар-практикум відповідальних за освіту дорослих у ЗП(ПТ)О області;

11 – участь у міжнародній науково-практичній конференції «Інформаційно-ресурсне забезпечення освітнього процесу в умовах діджиталізації суспільства»;

12 – вебінар «100 цікавих ідей уроку»;

12-13 – участь у форумі Національного агентства кваліфікації «Людський капітал: новий порядок денний»;

16-20 – тиждень енергозбереження в ЗП(ПТ)О;

17-19 – організація та проведення II етапу Всеукраїнської олімпіади з фізики (онлайн);

19 – участь у роботі Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Інноваційні технології при підготовці фахівців будівельної галузі»;

24 – семінар для новопризначених педагогічних працівників ЗП(ПТ)О;

24-26 – II обласний етап Всеукраїнської олімпіади з української мови та літератури;

25 – тренінг для викладачів захисту України ЗП(ПТ)О;

25-26 – участь у III Всеукраїнському відкритому науково-практичному онлайн-форумі «Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії»;

26 – міжобласний вебінар НМЦ ПТО з питань організації та результативності впровадження дуальної форми здобуття освіти (Дніпро-Донецьк);

– участь VI Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Психологі-педагогічні аспекти навчання дорослих у системі неперервної освіти»;

27 – майстер-клас «Упровадження авторського електронного підручника викладача Гермак О. «Електротехніка з основами електроніки» в зміст професійної підготовки».

Віктор ВАСИЛИНЕНКО, директор Навчально-методичного центру ПТО у Дніпропетровській області

Проект «EXAM Дніпро» – зовнішнє управління підготовки професійних кадрів на підприємствах за дуальної формою здобуття освіти

У рамках реалізації глобального українсько-німецького проекту «Розвиток соціального діалогу в Дніпропетровському регіоні», започаткованого Федерацією організацій роботодавців Дніпропетровщини разом із німецькою організацією роботодавців «NORDMETALL», в обласній раді відбулося відкриття Програми модульної кваліфікації організаторів професійного навчання у Дніпропетровській області за участі керівників проекту, експертів з боку німецьких партнерів, керівництва ФОРД, методичної служби професійно-технічної освіти області, Дніпровської академії неперервної освіти, слухачів – представників підприємств і закладів П(ПТ)О.

Йшлося про основні принципи підготовки організаторів дуального навчання в Німеччині, етапи Програми модульної кваліфікації. Програма розрахована на 4 модулі та завершиться екзаменом із отриманням сертифікатів європейського зразка, що дасть змогу впроваджувати німецький досвід дуального навчання на підприємствах регіону.

Лектори презентували SWOT-аналіз можливостей модернізації сучасного дуального навчання.

Навчально-методичний центр ПТО презентував перший модуль програми. Слухачі – майбутні організатори дуального навчання, окреслили свої цілі та завдання підприємств у кваліфікаційній програмі.

Протягом двох тижнів представники підприємств та ЗП(ПТ)О області дистанційно навчалися і на підсумковому занятті з I модуля показали свій рівень знань, набутих під час занять за Програмою модульної кваліфікації організаторів професійного навчання на виробництві. Вони успішно пройшли тестове опитування на знання нормативно-правової бази, методів і технологій організації дуальної форми здобуття освіти, психологічно-педагогічних питань.

Віктор ВАСИЛИНЕНКО, директор НМЦ ПТО у Дніпропетровській області, експерт Федерації організацій роботодавців області

Єднаймося навколо рідної мови

9 листопада, у День української мови та писемності, Українське радіо проводить двадцяту традиційну щорічну загальнонаціональну акцію – Всеукраїнський радіодиктант. Як і тисячі українців, до заходу долутилися методисти НМЦ ПТО у Дніпропетровській області.

Радіодиктант – це не лише розуміння того, що разом із тобою його пишуть люди з різних куточків світу, це вир емоцій, перевірка власної грамотності

та грандіозний національний флешмоб єднання навколо рідної мови.

Олена ГРИШАЄВА, заступник директора НМЦ ПТО

На Дніпропетровщині триває робота щодо констатувального етапу згідно з робочим планом виконання програми дослідно-експериментальної роботи «Формування підприємницької компетентності майбутніх кваліфікованих робітників сфери послуг у процесі професійної підготовки»

На сьогодні розроблені положення про експериментальну діяльність та рекомендації для педагогів ЗП(ПТ)О для проведення анкетування з оцінки рівня володіння здобувачами освіти основ підприємницької діяльності, з організацією додаткових знань з основ підприємницької діяльності; проведено вхідне анкетування та онлайн-форсайт-сесія з організації експериментальної діяльності для членів творчої групи; підготовлено методичний порадник; створено освітнє середовище для членів творчої групи, задіяних в експериментальній діяльності; організовано майстер-клас з використанням бізнес-симуляторів при формуванні підприємницької компетенції випускників ЗП(ПТ)О. Алла ВАЩЕНКО, методист НМЦ ПТО

НМЦ ПТО спільно з обласним центром зайнятості проведено онлайн-семінар відповідальних за освіту дорослих в ЗП(ПТ)О

«Про завдання закладів П(ПТ)О області з участі у виконанні педпослуг з перенавчання безробітного населення у 2021 році»

Учасників ознайомили з результатами виконання завдань і заходів, передбачених «Програмою зайнятості населення на 2015-2020 рр.», оновленим переліком професій для навчання за ваучерами та нагадали про вимоги нормативних документів з неформальної освіти, порядок відбору закладів освіти для Тетяна БЕЗЧЕННА, методист НМЦ ПТО

Вшановуємо пам'ять ветеранів профтехосвіти та спорту

Знаковою подією для профтехосвітів області стало проведення матчу з мініфутболу пам'яті Юрія Миколайовича Плещунова – ветерана профтехосвіти, відомого тренера, викладача, керівника фізичного виховання, наставника молоді та надійного друга.

Змагання відбулись на базі спортивного навчально-тренувального комплексу Дніпровського центру професійно-технічної освіти, який став реалізацією мрії Ю. Плещунова щодо створення сучасної бази для проведення

змагань з мініфутболу серед здобувачів освіти ЗП(ПТ)О і молоді м. Дніпра.

Створена ним команда з міні-футболу «Металіст», до складу якої увійшли учні професійно-технічних училищ і студенти вищих навчальних закладів Дніпропетровська, стала тричі чемпіоном області, десятиразовим чемпіоном спартакіад ЗП(ПТ)О Дніпропетровська, тричі – володарем Кубка Червоно-гвардійського району міста.

Світлана ГОЛОВЧЕНКО, методист НМЦ ПТО

Український інститут національної пам'яті
Український інститут вивчення Голокосту «Тчума»
Музей «Пам'ять єврейського народу та Голокост в Україні»
Дніпровська академія неперервної освіти

ДЕКОНСТРУКЦІЯ УЯВЛЕНЬ ПРО ДРУГУ СВІТОВУ ВІЙНУ

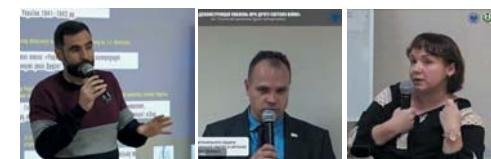
семінар для вчителів (до 75-річчя від закінчення Другої світової війни)

У партнерстві із Південно-східним міжрегіональним відділом Українського інституту національної пам'яті (керівник Ігор Кочергін), Українським інститутом вивчення Голокосту «ТКУМА», Музеєм пам'яті єврейського народу і Голокосту в Україні (директор Ігор Щупак) та НМЛ соціально-гуманітарних дисциплін Дніпровської академії неперервної освіти (завідувач Людмила Базилевська) 18 листопада до

75-річчя від закінчення Другої світової війни проведено онлайн-семінар з проблемних питань української історії «Деконструкції уявлень про Другу світову війну».

До розгляду складних і неоднозначних питань були запрошені провідні вчені з різних куточків України: м. Київ – І.К. Патриляк, доктор історичних наук, декан історичного факультету Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка

(«Українське питання» напередодні та в перші роки Другої світової війни); м. Запоріжжя – Ю.І. Щур, науковий співробітник Запорізького науково-дослідного центру «Стадцина», старший викладач кафедри новітньої історії України ЗНУ («Визвольний рух на Півдні України 1941-1943 рр.»); м. Луцьк – О.П. Сушук, кандидат історичних наук, завідувачка відділу «Книга пам'яті» редакційно-видавничої групи «Науковий

центр історичних студій Волині» («Інтеграція Західної України в радищську тоталітарну систему у 1944-1945 рр.: механізми, форми і методи») та м. Дніпро – І.Я. Щупак, кандидат історичних наук, заслужений вчитель України («Голокост на «крикавих землях»: особливості знищення, опору та рятування євреїв України в період Другої світової війни»).

До участі онлайн долучились вчителі історії Дніпропетровщини, яким були цікаві, а головне, – дуже необхідні нові знання з цієї проблематики.

Людмила БАЗИЛЕВСЬКА

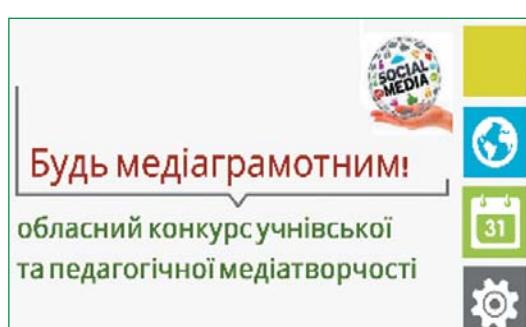
Упродовж березня-липня 2020 року
Дніпровська академія неперервної освіти проводила
обласний конкурс учнівської
та педагогічної медіатворчості

«Будь медіаграмотним!»

Конкурс проводився на добровільних засадах для учнів 1-11 класів закладів ЗСО, вихованців позашкільних закладів освіти, педагогічних працівників. Мета – розвиток медіаграмотності учасників освітнього процесу.

Номінації конкурсу:
для педагогів – мотиваційний ролик «Будь медіаграмотним!»; для школярів – постер «Я медіаграмотний!», фотографія-мотиватор «Живи реальністю!» і мотиваційний ролик «Online or offline?» («Реальність чи віртуальність?»).

У рамках обласного медіафестивалю для школярів пла-

нується урочисте нагородження переможців конкурсу. Для участі у заході будуть надіслані персональні запрошення.

Кращі роботи розміщені в онлайн-галереї (<https://www.emaze.com/@AOQROIIZ/>), переглядати яку рекомендуємо убраузері Google Chrome.

Оксана БУТУРЛІНА, завідувач кафедри управління інформаційно-освітніми проектами Академії, кандидат філософських наук

19-20 листопада у Києві, за підтримки представництва Фонду ООН у галузі народонаселення (UNFPA) в Україні і Міністерства освіти і науки України, відбулася конференція з міжнародною участю

«Впровадження комплексної сексуальної освіти і принципів гендерної рівності: перспективи в Україні ХХІ століття»

У конференції та засіданні робочої групи брали участь завідувач навчально-методичної лабораторії здоров'язберігаючих технологій Академії Ірина Кобзєва та методист лабораторії Олександра Бєлєніннік.

На заході презентовано результати соціологічного дослідження «Обізнаність та ставлення вчителів/ок і батьків до комплексної сексуальної освіти» і створено платформу для відкритого та фахового діалогу між керівниками освіти, педагогами, психологами, вченими, медиками, молоддю і батьками щодо вибору оптимальної стратегії розвитку комплексної сексуальної освіти.

Окремим завданням конференції стала підтримка цілісної концепції реформування освіти, зокрема її важливої складової з розвитку ключових компетенцій молоді в

сфері здоров'я і безпеки. Питання, що розглядалися: Хто повинен займатися сексуальною освітою дітей, підлітків та молоді? Як про «це» говорити в кожному віці? Що включає поняття «комплексна сексуальна освіта»? Досвід якої країни передати? Які теми межують з сексуальністю? Як займатися профілактикою, не переходячи до розбещення? Яку користь несе така освіта сучасним дітям? І ще багато іншого...

Підсумками конференції стали Резолюція та перелік пропозицій щодо оптимальної стратегії впровадження комплексної сексуальної освіти і гендерної компетенції молоді України.

Ірина КОБЗЄВА, завідувач навчально-методичної лабораторії здоров'язберігаючих технологій Академії

Всеукраїнська конференція зі STEM-освіти

4-5 листопада на базі Дніпровської академії неперервної освіти спільно з Інститутом модернізації змісту освіти, Інститутом інформаційних технологій та засобів навчання проведена IV Всеукраїнська науково-практична конференція «Науково-методичні засади створення інноваційної моделі STEM-освіти в Україні»

Учасників привітали: ректор Академії Віктор Сиченко, керівники партнерських установ, Світлана Литвинова, Олена Патрикєєва.

Завдяки підтримці Federaciї організацій роботодавців Дніпропетровщини до конференції долучилися учасники з Німеччини.

Головний фахівець Українсько-Німецького проекту «Розширення

соціального діалогу» Ганс Манцке та професор Європейського Фленбурзького університету Луц Фізер ознайомили учасників із досвідом упровадження MINT в Німеччині.

Дякуємо співорганізаторам і учасникам за насичені два дні роботи та отримані досвід, натхнення, свіжі ідеї. Запалили STEM разом!

Увага! Конкурси!

«Об'єднаємося ж, брать мої!»

Конкурс проводиться з 1 листопада 2020 р. по 25 лютого 2021 р.

Роботи на тему: «Торуй свій шлях – той, що твоїм назався, той обрав тебе навіки вік» (Василь Стус) у номінаціях «Література» та «Історія України і державотворення», що раніше не подавалися до участі в інших наукових і творчих регіональних та державного рівнів і присвячені особистостям, які зробили вагомий внесок у розвиток рідного краю або держави.

Заявки та роботи направляти на кафедру соціально-гуманітарної освіти Академії (каб. 201) до 25 січня 2021 року.

Детальніше щодо умов проведення конкурсу – на сайті Академії. Заявки та роботи направляти на кафедру соціально-гуманітарної освіти Академії (каб. 201) до 25 січня 2021 року.

Разом у майбутнє!

обласний конкурс учнівської медіатворчості «Разом у майбутнє!» для учнів закладів загальної середньої освіти та вихованців позашкільних навчальних закладів. Конкурс триватиме з 2 листопада 2020 року до 1 лютого 2021 року (оголошення результатів).

Метою проведення конкурсу є розвиток медіатворчості учасників освітнього процесу та активізація медіаосвітнього потенціалу регіону засобами інноваційних педагогічних технологій, набуттям та навичок створення авторських медіа-продуктів школярів, обміну досвідом з використанням нових медіатехнологій, спілкування з однодумцями та фахівцями у сфері медіа.

Створення конкурсних робіт та подання заявок – до 28 грудня. Для участі у конкурсі учасники мають заповнити анкету за посиланням <https://forms.gle/xsrVqYLKyxMXrUJa6>

Детальніше щодо умов проведення конкурсу – на сайті Академії.

Директор СЗШ № 67 Тамара Ковальова: «День народження школи – свято, яке об'єднує всіх: хто працював і працює в школі, хто навчався і навчається, хто любить її щиро, переступав і не переступає поріг нашої школи. Для всіх них школа – місце, де ми вчилися і вчимося у мудрих педагогів цінувати один одного, міркувати, дивувати, жити в спокії і злагоді, пізнавати і творити довкілля».

Комунальний заклад освіти «Спеціалізована школа № 67 еколого-економічного профілю» Дніпровської міської ради розпочав свою роботу в 1935 році.

За час свого існування заклад випустив 10890 учнів, 1061 з яких здобули золоті та срібні медалі.

Школа № 67 – це місце втілення інноваційних, соціально-педагогічних технологій розвитку, навчання та виховання дітей через ефективне використання ресурсів територіальної громади: школа співпрацює з 11 закладами вищої освіти міста, з 5 – з України, 6 – науково-дослідницькими інститутами, 20 громадськими організаціями, фондами, музеями, бібліотеками, науково-комерційними товариствами.

На сьогодні в школі працює по тужна когорта вчителів: 53 мають вищу кваліфікаційну категорію, 29 – педагогічне звання «вчитель-методист» і 12 – «старший учитель». Педагоги закладу відзначені почесними нагородами: 20 учителів – знаком «Відмінник освіти України», 3 – знаком «В.О. Сухомлинський», 2 – знаком «Софія Русова», 3 – медаллю «За вірну службу рідному місту», 2 – званням «Заслужений вчитель України», 1 – званням «Заслужений працівник освіти України» та ін.

У школі успішно реалізуються цікаві навчально-виховні проекти, авторські програми екологічної та економічної освіти, які сприяють формуванню інтелектуальної творчої особистості.

Фахівці закладу постійно беруть участь у Всеукраїнському конкурсі «Вчитель року», серед них є й переможець обласного конкурсу – вчитель Оксана Артем’єва: 2006 рік – II місце, 2011 рік – лауреат Всеукраїнського конкурсу в номінації «Хімія».

В освітньому процесі використовуються сучасні технології та обладнання: 3 комп’ютерні класи, 29 плазмових телевізорів, 9 інтерактивних дошок, 7 мультимедійних

Ректор Дніпровської академії неперервної освіти Віктор Січенко: «Вітаю педагогів загальноосвітньої школи № 67 – як тих, хто працює, так і тих, хто знаходиться на заслужено му відпочинку – зі славним ювілеєм та бажаю всіляких життєвих гарздів.

Також поздоровляю багатотисячний колектив випускників школи і бажаю пам'ятати, що 67-ма була та є флагманом передової освіти міста й області!».

проектів, укомплектовано меблі та приладдя для класів Нової української школи.

Для покращення здоров'я дітей, формування в них здорового способу життя працюють: стоматологічний і медичний кабінети, постійно діючі консультаційні пункти з питань охорони здоров'я дітей (створений спільно з Національною медичною академією) та кафедри психології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара; клас хореографії; 3 спортивні зали, спортивний майданчик.

На базі закладу організована різнопрофільна позакласна робота, працюють танцювальний клуб «Тріумф», клуб англійської мови, спортивні секції (дзю-до і тхеквондо – ДОО «Спартак», карате й айкідо – спортивний клуб «Торнадо»).

Упровадження прогресивних технологій, духовного виховання особистості учнів, створення умов для самореалізації в різних видах творчої діяльності дають свої результати. У закладі готують лідерів, волонтерів, формують у дітей навички здорового способу життя. Фахівцями школи спільно з викладачами ДНУ та тренерами Українського фонду «Благополуччя дітей» для мам і татусів проводяться цікаві семінари-тренінги з усвідомленого батьківства.

Батьки учнів активно долучаються до шкільного життя своїх дітей: допомагають з благоустроєм пришкільнної території; подарували закладу форму для команди учнів – учасників Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») тощо.

Батьки завжди допомагають школі брати участь у міжнародних освітянських виставках «Інноватика в сучасному світі», «Сучасна освіта в Україні» та інших, де вчителі можуть ознайомитися з кращим освітянським досвідом багатьох країн Європи, щоби найкращі міжнародні наробки освітніх втілювати в життя, надаючи дітям якісну освіту.

Керівництво закладу широко дякує батьківській громаді за співпрацю, за бажання сприяти створенню безпечних, комфортних умов під час освітнього процесу, за активну участь у благодійних акціях «Діти – дітям», «Червоний Хрест», допомогу дітям-сиротам, притулку для тварин «Друг» тощо; за допомогу в реставрації огорожі навколо спортивного майданчика, території закладу і за відновлення електричних мереж та каналізаційних колодязів, оновлення вводу холодної води, спил небезпечних дерев та ін.

Авторитет нашого закладу базується на традиційному впровадженні і розвитку інноваційних розвиваючих, навчальних, виховних технологій; на вдалому поєднанні багаторічних традицій та напрацювань сьогодення; на високому професіоналізмі вчителів; на високій якості знань і достатньому рівні вихованості випускників.

За результатами роботи школу внесено до альманаху «Флагмани освіти і науки України» (2019 рік). До цієї книги разом з іменами ректорів закладів вищої освіти, директорів закладів середньої освіти та вчених включені імена чотирьох однадцятиклассників нашого закладу, єдиних в Україні.

1991-1992 – 2-й клас. Перший експериментальний українсько-мовний клас після розпаду СРСР. Класний керівник Валентина Коверко

Світлина зі зборів трудового колективу закладу

Вітання з ювілем!

...

Шкільне буття... Яскравий, вибуховий, повний всього спектру почуттів період життя. Концентровано насичений відкриттями, які стали підґрунтами життєвого досвіду... Тоді не усвідомлювалось, що до школи ти йшов, а іноді просто летів на крилах із очікуваннями нового цікавого, із жагою скоріше поринути у спілкування з однокласниками, у деякі уроки (залежно від уподобань) і шкільні заходи...

Наша школа завжди була унікальною за свою інфраструктурою – велике приміщення зі старої і нової будівель, з майстернями для уроків праць, теплицею, двома спортивними залами, найкращим в області кабінетом хімії і живим кутком у кабінеті біології.

Особливою школа була і через свою атмосферу, що створювалася нашими вчителями. Тоді просто зінавував, що педагоги є професіоналами своєї справи.

Сьогодні ж усвідомлюєш, що вчителі нас любили, цінували в нас особистості, плекали наші таланти. Власне, через цю неперевершенну атмосферу доброти і поваги школа була і є елітною – за духом і за традиціями.

Вітаю всіх, хто працював і працює в школі, а також усіх причетних до цього храму Освіти з Ювілем! Зичу всім добра, щастя, успіхів і благополуччя!

Олена ЄГОРОВА, доцент кафедри історії та політичної теорії НТУ «Дніпровська політехніка»

...

День народження рідної школи... Як давно ми знаємо одне одного! Так-так, дуже давно, цілих 42 роки, половину людського життя. Далекого 1978 року я прийшла до неї ученицею-семикласницею, і з тієї пори ми не розлучалися, бо, вступивши до університету, я одразу повернулася сюди, тільки тепер уже із мрією працювати тут, саме тут, – учителем. Так, на щастя, і сталося. Практично, все життя разом: я і школа, школа і я.

І чомусь подумалося: наскільки життя школи схоже на життя людини! Так само, як і добра, турботлива маті, вона приймає до своїх обіймів усіх дітей, піклується про них, доглядає, навчає, застерігає від помилок, ділиться не лише знаннями, а й життєвим досвідом, готове до дорослого життя. Як батько, вимогливо ставиться до прорахунків, помилок, але й підказує, допомагає їх відправити. Радіє успіхам і досягненням своїх плеканців, і широ співпереживає та підтримує, коли трапляються негарадзи.

Випустивши своїх вихованців у доросле життя, школа не перериває із ними зв'язку: цікавиться, хто чим живе і хто ким став. Вона завжди готова допомогти доброю породою, підказати, застерегти.

Школі – 85! Для людини – це вік глибокої мудрості, величезного життєвого досвіду, насолоди плодами власної праці, час мрій про щасливе майбутнє нащадків.

Те саме можна сказати і про мою 67-му: ти сячіїї випускників, незалежно від того, ким вони стали у дорослом житті, напевно, взяли хоча б часточку її доброти, любові, небайдужості, розуму і розуміння, якими так широ ділилася з ними школа.

Міцні і молодій, приймай і навчай, турбуйся, переймайся, радій, шукай, доводь, прагни, ризикуй, дивуй, захоплюй і закохуй в себе, словом, живи, рідна! Щастя і довгих років тобі!

Тетяна ШПІТЬКО, вчитель української мови та літератури, випускниця 1981 року

...

Цьогоріч виповнилося 45 років, як ми закінчили школу. Ми вже дорослі, у нас дорослі діти, онуки. Здається зовсім нещодавно ми самі були учнями. Кожен рік наша школа стає все молодішою, долучає тих, хто проведе з нею щасливі шкільні роки і щороку потроху втрачает, оськільки її полишають випускники. Але в школі завжди залишаються наши вчителі, які дають знання не лише з математики та хімії, – вони навчають жити.

Ми пам'ятаємо своїх учителів і вдячні їм. Вони присвятили все своє життя 67-їй школі. Пам'ятаємо й схиляємо голови, загадуючи тих любих учителів, яких уже немає з нами.

Від душі вітаємо нашу 67-му школу з 85-річчям. Бажаємо процвітання на довгі роки! Продовжуйте традиції, виховуйте і випускайте гідних громадян України. А ми пам'ятатимемо нашу любиму школу.

Випускники 1975 року

• Гостра тема
для обговорення

З пошти «Джерела»

Від початку Незалежності мої діти та онуки вчилися в школах Дніпра із україномовним статусом навчання, що давало підстави сподіватися на не лише гарне знання державної мови, але й на свідоме і принципове ставлення до найважливішого феномену в існуванні будь-якої людини та нації – до РІДНОЇ МОВИ. Чи здійснилися мої очікування? Далеко не зовсім...

Це прикро констатувати, добре розуміючи причини фіаско. Їх чимало, але одна із них, на мою думку, найсуттєвіша, тому саме на ній я хочу зупинитися.

Та спершу скажу про дитячі садки, в які доводилося водити онуків.

У Дніпрі вони мають статус україномовних, проте українська мова у переважній більшості з них практично існує на правах попелюшки. Навіть до новорічних свят дітей частіше навчають віршикам на московській, а не на рідній мові. «Дедушки Морози» та «Снегурочки» звертаються до діток і розважають їх теж на московській. Мені не доводилося бути в групах під час буденних занять чи ігор, але згадані святкування переконують, що вихователі та няні українською мовою діток не балують...

Після таких садків дітей приводять до школи, в якій рідна мова звучить тільки на уроках. Дзвінок на перерву зазвичай звільняє від мови вчителів і, відповідно, учнів: майже всі пере-

ходять на московський «язик». Отже, діти змушені думати, що українська мова придатна тільки для користування на уроках, тобто в офіційних умовах. П'ятиріків перебування у дошкільному закладі та десяти – в школі – більш, ніж досить, щоби дитина, виховуючись у потворному мовному режимі, зробила для себе хибний висновок про непридатність української мови для ширшого вживання, ніж офіційне (в школі – навчальне) спілкування.

Дуже важливо, щоб учителі добре засвоїли те, що для мови у школі **перерви немає**, бо і на перерві вчитель залишається учителем, а не людиною, яка веде приватне спілкування з такими ж учителями чи учнями

на мові східних сусідів. І навіть за межами школи при зустрічі та розмовах із вихованцями вчитель не має права забувати, хто він і на якій мові вчить своїх підопічних.

Гадаю, це і є головною моральною підставою до того, щоби наші діти органічно засвоїли значення РІДНОЇ МОВИ у їхньому житті, а відтак – у житті їхньої Батьківщини.

Віталій СТАРЧЕНКО,
письменник, лауреат премій
ім. Павла Тичини та
Івана Сокульського

Любов до слова передається від учителя до учнів

У всі часи Україна черпала свою непоборну ідею, непохитний дух і мудрість у СЛОВІ, що зародилося в палких серцях. Його сила невичерпна і могутня. Саме таким є воно і для мене. Працюю в школі з дітьми, тому що зі студентських років своєрідною пересторогою обрала для себе вислів Василя Сухомлинського:

«Словом можна вбити й оживити, поранити і вилікувати, посіяти тривогу й безнадію і одухотворити, розсіяти сумнів і засмутити, викликати посмішку і слози, породити віру в людину і посіяти зневіру, надихнути на працю і скувати сили душі...».

А ще, залюблена у творчість Василя Симоненка, зачарована образами його віршів, прагнула

наслідувати поета. Захоплення поезією робить мій особистісно зорієнтований урок творчим, цікавим, емоційно насиченим.

День української писемності та мови – нагода згадати діяння Преподобного Нестора Літописця – подовжувача праці братів Кирила й Мефодія для зародження й розвитку слов'янської культури, зокрема української.

Витоки рідного слова

*Кирило і Мефодій – брати із Візантії –
До знань глибоких прагнули й слов'ян азам навчили.
Немов чарівну квітку, дали абетку людям.
Вагомий вчинок зроблено – повік їх славить будуть!
І степом заколисане, гартоване в боях,
Міцніло слово вписане в дитячих «Букварях».
Його, палке та істинне, у душу Нестор взяв,
Вивчав першоджерела – і «Повість...» написав.
І сторінки минулого не меркнуть вже віки,*

*Бо силу слова книжного вкладаємо в думки!
Дай, Боже, нашій мові все зберегти здобуте,
Письмом вона утвердженя – їй, значить, вічно бути!*

А слово кожне – як життя

*Ви чуете, як пахне слово, як розkvітає у душі?
Ви бачите: летіть готове на крилах щастя і краси!?
Ви знаєте, що важить слово, яка ціна його борні?
Ви вірите: дати шанс готове лише правдивому в путі?
До нього серцем доторкнешся – життя чудове і палке,
Коли об нього обпечешися – життя нестерпне і гірке.
Воно примушує забутись і кліче трубко у походи,
І через нього всі розбрата, а ще й об'єднє народи!
Бо слово силу міцну має і розкидає його – гріх!
Енергію воно збирає, комусь на смуток чи на сміх,
Тримаймо слово стобарвисте, плекаймо щиро, як дитя,
Тоді й духовність не загине, повік буятивиме Земля!*

Надія ГОРДІЄНКО, вчитель української мови та літератури СЗШ № 17, м. Павлоград

Патріотизм плекаємо з дитинства

Дитячий садок – це країна дитинства, це те, з чого починається свідоме життя маленької людини. А ми, дорослі, сприймаємо її як унікальний світ, яскраву індивідуальність, вже здатну на оригінальне мислення, на вираз власного «Я». Дивлячись на це Боже створіння ми покладаємо надії на те, що воно виросте здоровим, добрим, розумним.

Виховання дітей – справа відповідальна і завдання дуже важливе: дати дітям відповідні знання, а головне – виховати громадянина своєї країни, культурну, освічену людину, яка зможе гідно представити свою державу у всесвітній спільноті.

На жаль, за останній час в нашій країні спостерігаються кризові явища в політичній, економічній, культурній сферах суспільного життя, що зумовило спад у вихованні дітей. Тому значна роль у вихованні духовності більшою мірою лягла на дошкільні установи.

Добре почуття йдуть своїм корінням у дитинство, а людяність та щирість народжується в маленьких серцях тоді, коли дитина бачить і відчуває це від людей, які її оточують. І такі люди – це наш згуртований, професіональний, творчий колектив

дошкільного навчального закладу – центру розвитку дитини № 31 «Барвінок» міста Кам'янського. Завдяки сумлінній праці, досвіду, турботі створена цілісна система всебічного розвитку особистості, благодійне середовище для виховання майбутнього громадянина.

Одним із засобів національно-патріотичного виховання дітей у групах є належне облаштування етнографічних осередків. Тут малюта можуть ознайомитися з державною та національною символікою, приміряти український віночок чи вишиванку, роздивитися глечик... Це дає дітям змогу відчути себе частинкою українського народу.

У деяких групах створені мінімузеї: «Лялька-мотанка», «Українська хустка», «Чарівний гудзик», «Срібна ложечка».

Важлива особливість міні-музейів – це участь малюків у їх створенні. Діти, разом із дорослими, обговорювали тематику, приносили різноманітні експонати, робили деякі своїми руками. Мінімузей – це особливий розвивальний простір, створений з

метою долучення малят до світу мистецтва, розширення їх національного світогляду.

Завдяки нашому творчому колективу, небайдужим батькам і нашим вихованням в дошкільному закладі створено музей декоративно-ужиткового мистецтва «Твої барви, Україно». В сучасних вітринах та на полицях затишно розташувалися такі експозиції: народна іграшка, писанкарство, гончарство, лозоплетіння, різьбярство, Петриківський розпис та українська вишивка.

У нашому музеї постійно влаштовуються персональні виставки співробітників, дітей та їхніх батьків. Проводяться екскурсії, майстер-класи для дітей і гостей. А це і є тим сприятливим підґрунтам, на якому можна сформувати у дітей уявлення про народні промисли, почуття любові і пошані до

українського народу, рідної землі, гордість за свою неньку-Україну.

Невід'ємною частиною освітнього процесу є проведення фольклорних свят, розваг, обрядів національно-патріотичного та народознавчого змісту. Діти залюбки беруть участь у таких заходах, пізнаючи їх зміст, розвиваючи художні здібності, фокусуючи накопичений століттями досвід. А вишиванки, українські мелодії, ігри, пісні, таночки вносяться у дитячий світ краплинки духовності та патріотизму. Така жива

форма спілкування дітей з прадавніми звичаями має небайдуже значення для засвоєння культурних цінностей. Такі міті стають для дітей незабутніми та назавжди закарбовуються в їхній пам'яті.

Навчати дітей любити рідний край, свою Батьківщину неможливо без участі сім'ї. У нас стало традицією запрошувати батьків на календарно-обрядові свята, осінні ярмарки, зимові розваги, виставки-конкурси... Все це сприяє становленню у дітей національних рис характеру – широти, гостинності, доброти, щедрості, мудрості.

Виховувати національно свідоме покоління – надзвичайно важлива, почесна і шляхетна справа, осільки вона передбачає спрямування вразливих душ дітей, вміле оперування їхніми почуттями та емоціями. Тому наш дошкільний заклад прагне бути саме таким місцем, де у малят зкладаються основи свідомості і самосвідомості, які й визначатимуть гідного громадянина України.

Тетяна ДАРАДАН,
директор ДНЗ (ясли-садок) – центр розвитку дитини «Барвінок», м. Кам'янське

«...Як його навчитись бути щасливою?»

Пропоновані до публікації листи передала музею Дора Василівна Титаренко (Калинова) – поетка, яку пов’язували довгі роки дружби з Г. Світличною. Вони доповнили той багатий архів, який свого часу передала музею «Літературне Придніпров’я» Ганна Павлівна. Сподіваємося, що вони розширять наші уявлення про ранній період творчості поетки.

Продовження. Початок у № 16-18, квітень-травень 2020 (стор. 11)

Ну і ну?

І тобі не соромно за отаке длиноче мовчання? Не уявляю!

Волошко моя, що трапилось? Я вже цілу вічіність не одержувала від тебе листів і скоро буду плакати.

У мене був Ванюша, я у нього питала про тебе, а він каже тобі ніколи. Та невже увесь цей час все ніколи та й ніколи? Ох, горечко мое! Це, мабуть, тільки я отакий ледацюга, все прохолоджується.

Пиши мені зараз же, або... або я тебе розгромлю. І будуть жертви.

Ваня – мила людина. Як радісно, що у нас є ще отакі симпатичні, розумні і талановиті люди! Я одержала велике моральне задоволення від бесіди з ним. І Шуронок його теж повинна бути такою ж. Мені страшенно хотілось би, щоб він влаштувався у нас в редакції і буду приймати для цього всі можливі в моїх силах міри. Отоді б ми газету нашу віскресили! Але – не кажи гоп, поки не перескочиш!

Що нового у тебе, Волошко, серйозно: що за причина твоєго мовчання, бо я ж знаю, причина повинна бути.

Якби ти тільки знала, як мені хочеться тебе побачити, порозмовляти, а може й полаяти «самолично». Ой, як хочеться!

Знаєш що, давай но збирай до мене на якусь із неділь своїх (наших!) друзів. Валю, Миколу, Мережків, Коржика?

Організовуй!

А коли ти ідеш у відпустку?

Ну багато писати не буду, чекаю від тебе. Ось тільки, Дорочко, у мене до тебе велике прохання і навіть два: подзвони, будь ласка, В. Сологубу і попрохай від мене, щоб він прислав мені рукопис тих віршів, що не війшли до збірки з його помітками і зауваженнями. І друге: Ваня говорив, що в Дніпропетровську в книжкових магазинах є тритомник Довженка. Я давно хочу купити, але у нас його немає. Будь ласка купи мені!

Пиши! Бо буду лаятись.

Цілуло. Твоя С.Г.

Дорочко, рідна моя!

Що ж там у тебе трапилося?

Мене просто лякає твій настрій. Ну коли ж ти навичиша дивитись на світ мудрими очима і сприятимеш речі більш спокійно? Давай-но спробуймо розібратись, тільки такі пункти як божевілля і самогубство відкінено зразу ж, бо це тема негідна нас з тобою. У тебе неприємності – припускаю. Навіть великі, навіть дуже великі – теж. Але ж рідна моя, моя славна людина, хіба ж це підстава для такого крайнього розпачу? Правда, є такий сорт людей, у котрих все сходить, як з гуся вода. Ми так не вміємо, це ясно, але ж у нас є розум, є здатність усі осмислювати. Свою правоту треба доводити. Спокійно і впевнено. Якщо ж ти будеш в усьому звинувачувати себе і свій характер, ти тим самим зробиш перший «за» на користь противнику. Справа не в наших характеристиках, зовсім ні.

Суттєві полягає в тому, що ці характеристики, їх зіткнення з дійсністю і боротьба – це ж власне, і є та боротьба, те зіткнення двох начал, що і звуться діалектикою. Коли ми вивчаємо філософію, ми без особливого труда за свою осмисловим головну аксіому, що життя – це боротьба протиріч. Але ми забуваємо, що вона не пройде десь стороною, ми забуваємо, що носіями її є ми самі. Вище голову, Дорочко! Твердіше стій на землі!

Ти, можливо, посміхаєшся іронічно, мовляв, які ці слова далекі від дійсності, від практичного сьогодні, але мені здається, я права.

Якщо навіть доведеться піти з радіо, це не катастрофа. Улюблена робота ти знайдеш. «В житті буває все», – каже моя мудра стара вчителька. З гіркотою, але мужньо треба сприйняти і те, що на наші почуття, на

нашу ширість не завжди відчіністю відповідають люди. Я сама в цьому відношенні уже роблюсь скupoю і найчастіше утримуюсь від відвертості. Колись мені сказали: «Ти аналітик. Розверни душу. Подивиша, що там в середині і байдуже відкидаеш». Це звичайно перебільшено, але здається доля правди.

Дописую цього листа через два дні, позавчора вхопила якось нечиста сила і ось два дні пролежала, пера в руки не брала. В голові якось порожнечав. Вчора була Маринка, приходила прощатись. Вона тепер у нас заміжня. Каже, що щаслива. Але вчора прошалась і плакала навздрі.

Ну що про себе? Працюється погано. Ні про що інше, крім роботи не думаю. Чомусь огидним стало все.

Свому старому закрутила голову вже занадто, але це – не бажаючи. Слабенький, плюгавенький народ, хто їм винен.

Дорочко, так коли ж ми з тобою побачимось? Зараз ходять літаки (Володя Б. завжди літає), це дуже зручно.

Може сказати, щоб він зайшов до тебе і ви домовитеся, коли приїхати разом? Я так тебе жду!

Настрій у мене, правда, нікудишній. За ці два місяці стільки було всього, що аж душою втомилася. Але це між іншим.

Пиши мені про все. А краще – приїжджає.

І ради Бога, не треба такого відчаю. Вччись усі сприймати стійко. Це життя, а хіба нам хтось обіцяв, що в ньому все буде гладенько?

Цілуло тебе.

Твоя Ганна С.

23.VI.62 р.

Волошко моя мила!

Не дивуйся, що так тебе називаю, але коли ти пішла від мене, залишилось враження чогось радісного, весняного.

У тебе очі, як дві волошки, і волосся, наче стигле жито, і вірші духмяністі та свіжі. Отако і стоїш перед очима.

Твій лист одержала вчора, зразу ж почала писати відповідь, та мені перебили. А сьогодні, в неділю, у хаті содом і гоморра, цілий день гості: один сидить крутити програвач, другий утнувся в книжку, дві цокотухи голосно про щось сперечаться, а мені одна особа з бакенбардами цілу годину не дає спокою з своїми віршами. Оце так мені влаштовують «вихідний» день. Насилу їх виридила, а тепер, нарешті, взялась писати тобі листа. Ти дуже щира, Дорочко, вірю, що твій лист написаний від широго серця, але признаюсь, що я прийшла в зняковіння, прочитавши його. Надто слова в ньому хороши, а я ж їх, ну, слово честі, не заслужила. Я звичайна посередність, яких багато, і кажу я це зовсім не з бажання похизуватися. Людина завжди буде прагнути бути людиною, навіть тоді, коли її ставлять в неможливі умови. А бути людиною – це не просто володіти засобом співіснування – мовою, тут повинен мати місце глибший зміст. Ну та це, здається, недоречна філософія.

А за хороші, привітні слова спасибі, тобі, моя рідна. Я не можу їх не цінувати, бо не тепер, а колись так добре відчуvalа відсутність їх!... Так, ми дуже мало бачилися. А то б розказала я тобі багато чого з свого життя, розказала б, яке воно було химерне й незатишне. Мені 22 роки, але пережито вже стільки, що вистачило б на десяткох. Та я зовсім не вважаю себе отією «великомученицею», як дехто зобразив мене в своєму творі. Пам'ятаю, років за два тому я відчула на якусь мить повне, справжнісіньке щастя, коли одержала листа від зовсім незнайомого хлопчика – колгоспника, в якому він з наївним захопленням говорив: «Якби ви тільки знали, які хороши вірші Ви пишете!...»

Одна мить, а заради такої миті варто жити, правда варто. І що там безсонні ночі і вбивчі рецензії мастих, і твої особисті незгоди! Адже так?

Звичайно бувають і «настрої», та такі, хоч вовком вий. Я ще й тобі набридну з ними. В таких випадках найкраще мене лаяти, так ти знай.

А тепер повинна тебе, Дорочко, розчарувати. Журналу для жінок я не чула. Але не по свої вині. Просто о 8 год на нашу хвиллю надумали підключити Київ. Бачиш, який жаль. Мені шкода, що ти так хвилювалась – хотіла, щоб я послухала, та й самій хотілось почути, але ж, бач, не вийшло.

Ну ти не сумуй. Давай виходи з об’єктивних позицій: адже передача ця була не лише для мене. Мій двоюрідний брат (студент) був у Дніпропетровську слухав передачу, а сьогодні приїхав і розповідав. Дракнів, казав, що пищала.

Але як там не було – все рівно я відчинаю тобі, Дорочко, всім вам за цю передачу: мені дуже присміно.

Вчора вхопила кінець студентської передачі. Хороше, жваво, ти молодець, Волошко.

А у мене велика радість, правда, боюсь – чи не передчасно радію? Одержала листа від Окуня(!) пише, що Крілов клопоче дозвіл видати мою книжку в цьому році поза планом і справа майже вирішена. Ура! Книжку вже почали робити, він тільки просить дослати ще нових віршів.

Тобі вже знайома ця радість, ти мене зрозуміш. Це як народження першої дитини... А я обдурувала сама себе, – казала, що мені вже все байдуже, здавалося, що ніщо мене не виведе з отієї страшної душевної рівноваги (хоча це не те зовсім слово), в яку останнім часом все частіше поринала. Мені здається для людини, а особливо для нас, поетів, зберегти в собі почуття новизни, горструту сприйняття і отою особливий настрій душі, для визначення якого і слова, мабуть, люди ще не знайшли, який можна порівняти з високо напруженим і одночасно мрійливо – тихим дзвінням струни в нічній тиші. О, якби дозволив це такий примітивний жанр, як лист, я б розповіла тобі про своє перебування в Миронівці влітку минулого року, про тихі зоряні вечори над Росавою, та ще про те, як божевілло серце, та ще про солодкі до сліз відчуття свободи злиття з природою. Я любила годинами лежати в салоті, дивлячись у бездонну глибочину неба, забуваючи про своє існування, а навкруг був лише запах чебрецю і тиша, і, якщо це було вдень, сонце, багато сонця.... Я не привезла відтіля жодного рядка, та привезла цілі скарби у душі, і ще надовго хотіла зберегти в собі той запах чебрецю...

О, та я, здається, розійшлась не в міру. Всього не розкажеш, а так хотілось би! Тут мені нікому розказати, не зрозуміш. Тепер у мене є ти.

Ти мені дозволиш іноді писати тобі довгі листи, в яких можна було б розмовляти, як з собою? Все, що є на душі, я звикла виливати на папір, тільки вірші це не завжди, а вірші майже завжди не вміщаються.

То тепер ти в моїх руках.

Колись у мене був кореспондент, якому я могла писати майже все, та він чи по злобі (а, може, по доброті?) відштовхнув мене від себе...

Та це довга тема, це теж те, на що відведена краплинка часу «після роботи» якожеш ти.

А тепер буду кінчати, вже друга година ночі.

Пиши мені про все. Твоїм листам я буду дуже рада.

Що ж до святкового оповідання, то я погоджуваю, але обіцяти не буду. Мені такі речі не даються. Вірш – можу.

Дорочко, у мене прохання: в одному з концептів за замовленням виконайте, будь ласка, мою заявку: увертуру до опери Бетховена «Егмонт». Це мій найулюбленіший композитор, він вчить перемагати себе. Коли почуєш його музичу – загадуй, будь ласка, мене. Добре? А ще мені подобається укр[айнська] пісня «Не питай чого в мене заплакані очі»... Після неї очі її справді залишаються заплаканими... Виконайте коли-небудь!

(20.04.1939 – 11.11.1995)

Ще раз дякую за чудесний лист. До побачення, Волошко. Жду листів.

Цілуло. Твоя Г.С.

12.II.61 р.

А ти знаєш, Д

**«...Як його навчитись
бути щасливою?»**

Закінчення. Початок на стор. 8

Так, найчастіше пишу те, що не треба
Хто почне ти мить, коли вперше в саду
Задзвінить юна провесінь рання?
Хто почне ти мить, коли знов навесні
В серце владно увійде кохання?
І не скажеш йому, не шепнеш: «Підожди!»
Серце рано ще болем звіряти...
Наїріднішими в світі очима тобі
Усміхнеться ледь-ледь винувато...

Ну, взагалі всяку всячину. Кому ж і писати такі нісенітниці, як не нам поетам.

Був недавно Василько. Приїхав просто з лісу, їздив спеціально, щоб привезти мені тюльпанів. А ліс же десь аж за 15 км. від міста. Ну як не оцінити цю лицарську само-віданість? А тюльпани червоні-червоні, з сріблястими перлинками роси. Хороше притиснути їх до щоки... Просто притиснути, відчути, що це приемно і ні про що не думати...

2-го травня Сашко середній прийшов ... п'яний. Ніколи ще такого не бачила. П'яно цілував свого ведмеди, говорив: «Знаєш ли ты, знаєш ли ты, что я до сих пор ни с одной девушки не целовался!» Смішно. І гірко. З горем пополам випроводила, а тепер, ось уже скільки днів – не приходить. Соромно...

Я допомагаю йому готовуватись до університету, читаю, бо у нього тільки 15 % зору і він зовсім не вміє читати. Якби не це, я б уже давно попрохала його не приходити до мене. Нерозумне щось виходить...

А у мене велике розчарування, не пам'ятаю, чи говорила я тобі при зустрічі. Моя збірочка вже робиться, але в ній буде всього лише 15 віршів коротеньких. Прислали верстку – і я жахнулась, як незграбно, як неохайно рукопис відредактували Сологуб. Порізав, пошматував, часто губиться змістовна нить. Якщо все так і залишиться, то це буде моїм повним провалом. І найобразливіше те, що не з моєї провини. Це жахливо!

Не знаю, чи можна було це робити, але верстку я все-таки розмалювала. Знову переробляла, перевертала все до дна... Хай лятають, все рівно вже гірше не буде, я нічого не втрачаю. Просто вражас це байдуже, не-грамотне, грубе ставлення людей до поезії в редакціях і видавництвах. Виходить, не так важко щось створити, як захистити це створене від чужих, необережних рук.

А тепер буду кінчати.

Пиши мені і не впадай у розпач, бо я як читаю твій лист так обов'язково плачу, така в ньому туга бринить. Вище голову!

В якому місяці у тебе відпустка? Ото б кудись поїхати разом! В Крим лікарі ніза-що мене не відпускають. Протипоказано – десь видрали таке слово [геманське]. Пойду до сестри в Бердянськ.

Пиши мені побільше і будь розумницею... Цілу тебе, моя синя Волошко!

Твоя Г.С.

6.V.61 р.

**Сухар я. Так хотілось би сказати тобі
щось привітне, хороше... Не вмію. І слів не
можу знайти хороших, потрібних.**

Дорочко моя!

Від широго серця поздоровляю тебе з сяятом. Бажаю всього – всього, що тільки можна побажати найріднішій, найкращій, найближчій людині. Щастя, звичайно...

Забула спітати, чи не шкодуєш ти, що приїжджаєш до мене? А я тобі так вдячна за цей приїзд! Якби не ти, то я б, мабуть, лежала і плакала. Ото б весело було моїм гостям!

Весь час згадую тебе, твої розповіді. Так і стояла перед очима, то усміхнена, то зајурена, із схиленою на руку головою. І тоді я не знаходила слів, якими могла втішити. Що слова! Та вони зовсім і не потрібні, ти їх не чекала від мене, бо ти навіть не розповідала, а ніби розмовляла в голос сама з собою...

Зараз ось згадались чомусь слова Г. Ніколаєвої. Вона говорила, що для того, щоб людина була до кінця щасливою, її треба повністю, кожною своєю рисочкою, кожною родимкою відобразитись в серці іншої людини. Мабуть, це так, без цього і людини в усій своїй повноті не буде, без цієї маленької краплини. Що ж вдіш, коли нам судилося лише самім відображати, а поряд, чи десь далеко все рівно живе людина, одна єдина, про котру всі думки, біля котрої всі мрії, живе –

і зайнята чимось зовсім іншим, своїм. Вона від чогось роздратовується, у неї буває погані настрої... І не знає, яким він міг бути багатим, яким він є багатим: його люблять...

Вчора чула передачу, присвячену Вані і Саші Мережко. Якщо її готувала ти – то ти великий молодець, моя Волошко. І Микола теж. Звукоформлення – чудове. Передача була така урочиста і хвилююча, що я навіть розплакалась.

Як почував себе Ваня?

Миколі передай мою подяку і вітання, звичайно, коли це буде зручно.

На цьому буду кінчати.

Пиши мені все-все.

Цілу тебе, моя рідна, і не сумуй, будьласка. Погано, коли весною людині сумно. Коли ж і буває оте душевне оновлення як не навесні...

Тут в тебе закохалось два Сашка. Два з правого боку.

Признались мені, що збиралися тебе проводжати увечері і страшенно були розчаровані, що ти нікуди не йдеш, а ночуєш у мене. Ну і ну...

Твоя Г.

Дорочко, моя мила!

Прочитала твого листа. І аж сумно стало. Ну що ж, добре, що все скінчилося добре. А за своє признання не шкодуй. Адже це в деякій мірі забобони – існуюча думка, що першим повинен зізнаватись в коханні чоловік, а жінка тільки жде його волі.

Нехай він знає. Ти ні на волосинку не принизила своєї жіночої гордості. А йому доведеться, де над чим задуматись. Яккаже одна народна мудрість: «Що не робиться – все робиться на краші». Я не вірю, що він справді любив оту заміжню молодицю. Нехай і сильне, але це захоплення, а значить, це дуже скоро мине, так буває завжди. Згадаєш мое слово! І тоді-то, тоді він узнає ціну справжньої любові – не кохання.

Дорочко, ти повинна обов'язково приїхати до мене на Новий рік. О, як би це було чудово! Поговорили б про все.

У мене справи ідуть неначе нормальні. Готую до відправки рукопис книжки. Павло Трохимович скоро їде до Києва, і може, влаштує її до «Молоді».

Вільного часу немає зовсім, але це тільки поезія, якщо доведеться втратити її – в житті не залишиться нічого. Крім роботи ні про що більше не думаю. Це на краші.

Вася – Вася міле, легковажнє дитя – не більше, навколо мене вештається таких багато. Кажуть, він навіть присвячення у віршах мені пише, а от мені самій показувати не наважується, боїться, мабуть, що розкритикую – воно ж як не як, а все ж поетеса – боязко! Приходить дуже рідко, правда, у нього робота така, що рідко буває вдома, все їздить по селах.

Ось тут мені пише якийсь незнайомий товариш з Кривого Рогу, пише дуже дивні листи, схожі на ті, що писав колись Саша Н. та тоді мене подібні речі хвилювали, а зараз викликають тільки іронію.

Багато що повторюється в світі, тільки не повторюються наші почуття. Така байдужість до деяких речей мене й радує (менше клопоту!) і тривожить водночас: чи не надто рано я перегоріла?..

Я не вмію розпорювати свої почуття, і якщо закохаєшся коли-небудь, то так, щоб і душу навік загубить. А інакше – не варто, ні...

Дор, а Дор, приїжджай!

Приїжджай, бо на цей раз вже ображусь, чуєш?

А поки що до побачення.

Пиши. Жду. Цілу. **Твоя Ганна С.**
1.XII. 61 р.

Добриден, Дорочко!

Як я тобою скучила і я страшенно хочеться, щоб ти приїхала! Ну скільки ж я буду ждати?

Знаєш що, приїжджай на Жовтневі свята! Справді, це було б прекрасно. На два дні.

Ото б уже наговорились!

Та й книжку, хоч вона й незначна, а облити ж треба.

Доро, ну прошу тебе!

А замужество – хай йому цур! Звичайно, непогано було б мати поряд себе людину, друга, котрий би розумів тебе, з яким можна було б розділити і радість і горе, та таку

людину зустріти – рідкість, а так, аби тільки вийти – навіщо?

Отже, ти не сумуй. Це я винна, що не бажаючи того, зробила тобі боляче, повірила не тобі, а чуткам... Прости!

Що написати про себе? Працюю, в цьому році мені треба здати до видавництва рукопис другої збірки, а вона ще не готова. То я працюю «кубарам», по цілих днях, втомлююсь страшно, але настрій войовничий, для хандри і подібних розкошів часу не маю.

Приємна радість: мене запросили до членів Спілки. Уже відправила всі документи, а тепер още аж страшно стало: а що як не приймуть? Та я заспокоюю себе, адже я сама – це питання поставив сам Гончар. Все рівно хвилююсь.

Творчі плани? О, та на їх втілення не вистачить і сто життів. Тягне до тем серйозних, а втілювати їх поки що важко, та не важко, а справді таки важко. Злось, шматую, рву, пишу заново і знову рву... Отака робота. Ні, в двох словах розповідати про це не цікаво, а слухати і поготів, от якби ти приїхала...

Недавно по телевізору виступали композитори Дніпропетровщини. Три дівчини чудово співали пісню про проліски на слова Д. Титаренка. На слова поетеси Д. Титаренко...

Тож відповідайте, товаришко Д. Титаренко, яке право ви маєте мовчати? Адже люди ждуть від вас. Ви іноді про це згадуєте?

Дорочко, мила, талантище мій рідний, ну коли ж ти, нарешті, заговориш знову, заспіваеш, як пташечка навесні, що знов відчула силу своїх крил? Я жду цього, ждуть люди і я... А ти ще заспіваєш, неодмінно, і голосом мужнім, зміцнілим, тільки хочеться, щоб це було швидше.

Словом, я не буду більше нічого писати – я буду ждати тебе в гості. Коли зможеш, але рада буде завжди. Мені вже аж не віриться, що ти приїжджаєш навесні. Може це я тебе вигадала? Сезам, з'явись. Жду!

Цілу. **Твоя Ганна.**

Дорочко, рідна моя, здрастай!

Мені хочеться розцілувати тебе за чудесний сюрприз, який я одержала від тебе в суботу. За пісню.

Правда, я почула її тільки половину. Лиха година (хай простить мені Бог!) принесла одного горе-поета з редакції, а він виявився таким балакучим, так задурив мені голову мосю поезією, що я забула включити радіо. Потім приїгла моя тьотя, сказала, але... пісня уже майже кінчилася. І вірша теж не чула, навіть не знаю, які ви читали. От горе!

Але все рівно я дякую тобі, адже я знаю, це твоя робота. Ну а що відповісти на твого листа? Я далека зараз від того, щоб починати лаяти тебе за настрої. Ні, це ні до чого. Але слухай, Дорочко, у тебе нічого ще не втрачено. Абсолютно! Слухай, народила б ти собі сина! Та такого, щоб очі були в нього сині-сині як у тебе, і волосся щоб було, як житяне колосся... І будь щаслива! Сином заповни своє життя. Ти чуєш, Доро? Ти, може, дивуєшся, що я кажу такі «богохульні» речі, але слово честі, я не бачу тут нічого, що може йти проти нашої моралі. Цур їм, отим блюстителям благовірним!

Почуття материнства – найсвятіша в світі річ. Тож нехай воно височить на своєму п'єдесталі гідності і чистоти, і нехай ніщо не буде в силі заплямувати його! У наших сусід з'явилася малі. Іноді воно плаче. І я, як найкращу музику в світі слухаю цей плач. Слово честі, я була б абсолютно щасливою, коли б у мене в житті була улюблена робота і син. І більше нічого. Я б зуміла його виховати так, щоб він був щасливим, щоб він поважав мене. Але я позбавлена цього найвищого щ

Еліна ЗАРЖИЦЬКА: «Мої книги завжди позитивні, я намагаюся вчити дитину добру»

Еліна Заржицька – відома українська письменниця, авторка 23 книжок: казок, пригодницьких та історичних повістей для дітей і дорослих, які друкуються в Україні та за кордоном. Її твори увійшли до оновленої шкільної програми з української літератури.

Пані Еліна – неодноразовий переможець численних конкурсів міжнародного, загальноукраїнського, обласного та міського рівнів. Її твори відзначені однією з найпрестижніших літературних премій України – «Коронація слова» та міжнародною медаллю ім. Олександра Довженка.

Нам, бібліотекарям, у дні, коли письменниця святкує свій ювілей, хочеться сказати про неї як популяризатора читання і, головне, як людину, яка робить надзвичайно важливу справу – знайомити читачів із дніпропетровськими письменниками, зокрема молодими авторами та активно представляє мешканцям рідного міста колег з інших регіонів України.

«Шлях у літературу в кожного письменника починається з читання. У нашій сім'ї панував справжній культ книги. На ті часи домашня величезна бібліотека налічувала більше тисячі томів. І всі постійно читали», – розповіла авторка одному з інтернет-видань.

Любов до книги майбутній письменниці пріщеплювали бабуся та дідусь. Перші «проби пера»

почались ще у школіному віці, але становлення письменниці відбулося після народження сина, для якого і писала казки пані Еліна.

Сьогодні, здобувши широке визнання, вона приділяє багато часу підтримці молодих письменників, знайомству читацької аудиторії з авторами, творчість яких ще не набула великого поширення як у Дніпрі, так і в Україні.

За останні роки, завдячує пані Еліні, дніпряні ознайомилися з творчістю Ольги Тимофеєвої, Любові Відути, Ярослави Дегтяренко, Ксенії Циганчук, Роксолани Сьоми, Ірини Рачковської-Баковецької та ін. Ми стали свідками ще однієї грані її обдарованості – хисту модератора. Толерантність та вміння спрямувати бесіду у вірному напрямку, прокласти містки між авторами та аудиторією роблять проведені зустрічі фееричними та незабутніми.

Вона збирає навколо себе таких же завзятих, творчих і небайдужих людей з різних регіонів України і навіть за її межами, справжніх патріотів, які разом із нею популяризують українську культуру та мову.

Еліна Іванівна протягом останніх років докладає значних зусиль в роботі з молодими авторами, працюючи у складі журі численних літературних конкурсів різного рівня, зокрема міжнародних.

Пані Еліна – особистість з сучасним поглядом на

шляхи популяризації читання, вона фонтанує цікавими ідеями та заряджає ними тих, хто поруч, залучає до їх реалізації як дорослих, так і дітей.

За ініціативи та участі письменниці здійснено проекти з випуску аудіокниги «Письменники Дніпропетровщини – шкільним бібліотекам», електронних книг: «Йому тринадцятий мінало» до дня народження Тараса Шевченка, екологічної читанки для дітей «Наш кращий друг – природа», збірників казок «Подарунки від Святого Миколая», «Новорічна казка» та «Різдвяна казка», аудіокниги «Абетка професій». До речі, начитку для останньої зробили вихованці Винниківської школи-інтернату для дітей з легеневим захворюванням (Львівська область). Ними озвучено 29 оповідань та казок. Багато з перелічених проектів здійснено у співпраці з Дніпропетровськими обласними бібліотеками для молоді ім. Свєтлова та для дітей.

Еліна Заржицька знайшла в бібліотеках однодумців і партнерів, які радо підтримують її проекти. Спільно із бібліотекою для молоді письменниця упорядкувала електронну збірку творів сучасних українських авторів з прославлення подвигу героїв, які захищають нашу Батьківщину сьогодні, – «Мальви для героя».

За сюжетами її казок створено мультфільми різними мовами, а за її лібрето

здійснено постановки дитячих музичних вистав.

Найбільшу популярність казкарка має серед дитячої аудиторії. Героями її творів є Китеня, Черепаха та Метелик і поводяться вони, як звичайні діти: пустулють, сперечаються, роблять якісь безглазі справи.

«Мої книги завжди позитивні, я намагаюся вчити дитину добру», – говорить Еліна Іванівна.

Недарма її казки перекладені російською, вірменською, азербайджанською та словенською мовами. Вони допомагають подолати страх, невпевненість, допомагають фантазувати, приймати нестандартні рішення та розуміти, що всього можливо досягти, якщо є бажання, що і є основополагаючою метою казкотерапії.

Саме ця діяльність і є головною в житті та творчості Письменниці, Педагога, Мами Еліни Заржицької!

Письменниця з віддачею працює як з дитячими колективами, так і з окремими читачами. Для нас неоціненим досвідом та уроком від пані Еліни є підходи до спілкування з малечею. Її читання казок для однієї дитини під час «бібліоночей», літературних акцій в парках і скверах міста – «найвищий пілотаж»! Діти мають дуже

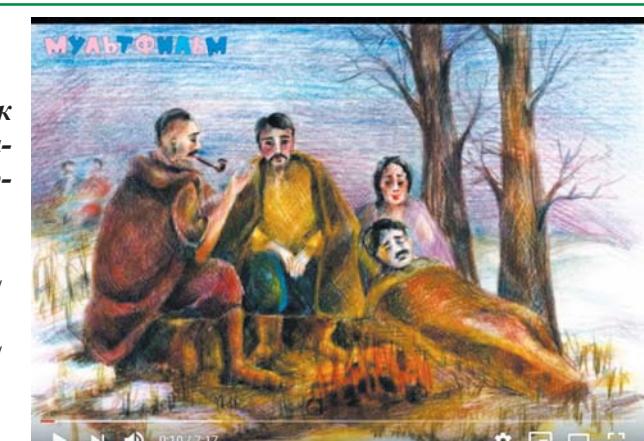
різне сприйняття, але вона завжди знаходить шляхи до всіх, причаровуючи своїх юних слухачів спілкуванням з казковими героями.

Навіть під час online-зустрічей з читачами із великих міст, містечок і селищ України пані Еліна знаходить підхід до дітей, які потім малюють герой її казок і надсилають улюбленій письменниці.

Еліна Іванівна – активний популяризатор і консультант молодих батьків з питань дитячого читання. Її твори само собою – це інструменти для виховання малечі, проте її письменниця постійно спілкується з молодими батьками та розповідає, дає поради, як залиучити дитину до книги.

Здоров'я Вам, Еліно Іванівно, наснаги у Вашій подвигницькій праці, нових книг і невичерпних ідей, цікавих героїв і вдячних читачів!

Ольга МАТЮХІНА,
директор Дніпропетровської
обласної бібліотеки
для молоді ім. М. Свєтлова

Казка оживает

Пропонуємо нашим читачам цікавий перелік (з відеопосиланнями) мультфільмів за творами Еліни Заржицької. Малюнки до відео створили діти з різних закладів освіти України.

МУЛЬТФІЛЬМИ:

«Про самотнього кабанчика» – <https://youtu.be/sX5KZhFSvB>

«Легенда про трьох братів» – <https://youtu.be/Ph-PxmcdpGY>

«Про лінівну ворону»

(українською мовою) – <https://youtu.be/5ypLy0NmyXw>

(з англійськими титрами) – <https://youtu.be/xMSp5HmBXhA>

(з французькими титрами) – <https://youtu.be/GcyQbR5z3BM>

«Як вуж намагався гадюкою стати»

(укр. мовою) – <https://youtu.be/TbiDmwsYkmY>

(з англ. титрами) – <https://youtu.be/ojQJspLKikU>

(з фр. титрами) – <https://youtu.be/dDukpTxczu0>

«Хоробре мишеня» – https://youtu.be/S7c_EmByE4Q

«Вивчаємо іноземні мови з пригодами, або перемоги сміливого мишенята»

(з укр. титрами) – https://youtu.be/EpnixJGgE_k

(з фр. титрами) – <https://youtu.be/JaHAWfNAmTE>

(з англ. титрами) – <https://youtu.be/YS0nQZITDaQ>

«Про маленького метелика» – <https://youtu.be/yLJuyuMPZ0w>

«Черепаха Наталка»

частина 1 – <https://youtu.be/FJ9e5y9z0pg>

частина 2 – https://youtu.be/4v_mfwVadKo

частина 3 – <https://youtu.be/7mbph0-4MLK>

частина 4 – <https://youtu.be/Y-5NQte0MMI>

БУКТРЕЙЛЕРИ:

«Великий луг» – <https://youtu.be/P0rWUGdu-II>

«Китеня Тимко» – <https://youtu.be/2kJjE4lonTg>

Завантажуйте «Убити Антиципатора»

До дня народження письменниці Еліни Заржицької Дніпропетровська обласна бібліотека для молоді ім. М. Свєтлова підготувала подарунок для шанувальників її творчості. На сайті бібліотеки (рубрика «Електронна бібліотека») розміщено роман «Убити Антиципатора», написаний Еліною Заржицькою у співавторстві з Ольгою Репіною.

Кращий подарунок для автора – це коли його книжки читають. Тож ви також можете приєднатися до вітань і зробити Еліні Іванівні подарунок, прочитавши її книгу, яка отримала спеціальну відзнаку «Вибір видавця» у номінації «Романи» міжнародного літературного конкурсу романів, кіносценаріїв, п'єс, пісенної лірики та творів для дітей «Коронація слова» (2018), а авторки нагороджені міжнародною медаллю ім. Олександра Довженка.

Посилання на роман http://dobm.dp.ua/?page_id=1945

**Пішов із життя голова правління
Дніпропетровської обласної організації
Національної спілки письменників України**

Володимир Антонович ЛУЦЕНКО

(28.04.1941 – 23.11.2020), член НСЖУ (1974), НСПУ (1998)

Володимир Антонович віддавав був знайомий читачам своїми гуморесками, які друкувалися на сторінках періодики. А в 1996 році вийшла друком його перша книжка гумору й сатири «Фейлетонна епоха», з якої стало зрозуміло, що гумор для автора не просто літературне захоплення, а щось значно більше. Можна сказати, що творчість Луценка-гумориста стимулував злам у суспільному житті – розпад Радянського Союзу, а також смішне й потворне, що з тим було пов’язане. На думку письменника Віктора Савченка, В.А. Луценко був одним із тих, хто першим помітив, що «король голий», а також людей, котрі вдавали, що не бачать «королівської наготи». Все те вихлюпнулося на сторінки редактованого ним сатиричного журналу «Носоріг».

Як і багато хто з письменників, Володимир Антонович заробляв собі на хліб журналістикою: працював заступником редактора Дніпродзержинської (нині – м. Кам’янське) міської газети «Дзержинець» (1972-1979), завідувачем відділу культури Дніпропетровської обласної газети «Дніпровська правда» (1981-1984), головним редактором Дніпропетровської обласної державної телекомпанії (1986-2001). Був редактором сатиричного журналу «Носоріг літературний» та альманаху «Степова Еллада».

Саме журналістика привчила автора до ощадливого слова. Через те його гуморески – короткі за формулою, проте місткі за змістом. Як і переважна більшість письменників цього жанру, він віддавав перевагу соціальній темі перед побутовою. Дій його герой так чи інакше просктувались на ваді політичної і державної системи, що їх породила.

Творчий доробок В.А. Луценка здебільшого складають прозові твори, але не цурався він і

поетичних, римованих. Бачимо їх, приміром, у книжці «Синдром Носорога».

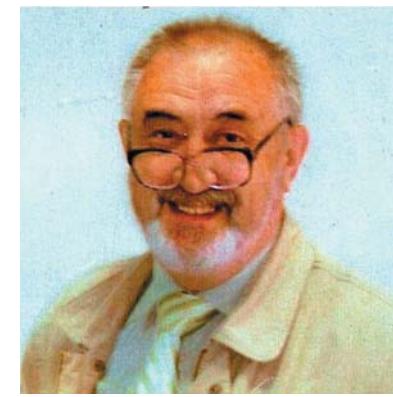
Володимир Антонович – автор 10 книжок, зокрема збірок сатири та гумору «Фейлетонна епоха» (1995), «Товариши-хапуни» (1996), «Дохлін та Пройдохін» (1998), «Синдром Носорога» (1999), «О, яка це екзотика – політична еротика» (2000), «Поцілунок Сатани», «Рафаель і юшкоїди» (обидві – 2001), «Гримаси ринкового монстра» (2005), «Курьози та метаморфози» (2011), «Світлотіні» (2018).

У 2003-2005 письменник був відповідальним секретарем Дніпропетровської обласної організації НСПУ, а з 2013-2020 – голова правління НСПУ. Як голова правління Володимир Антонович сумлінно виконував свої обов’язки, дбав про потреби письменників, налагоджував зв’язки з міською та обласною державною адміністрацією.

**Дніпровська академія неперервної освіти,
члени Дніпропетровського обласного
відділення НСПУ, редакція Дніпропетровської
обласної педагогічної газети «Джерело»
висловлюють глибоке співчуття родині
Володимира ЛУЦЕНКА**

з приводу втрати чоловіка, батька та дідуся.

**Пам’ять про Володимира Антоновича
назавжди залишиться в наших серцях.**

– Хи-хи, – глузє перший. –
Теж мені, партія... для старих шкарбанів.

– Не скажіть, – паришує
імпостентний лідер. – Після
Чорнобиля контингент наш
значно помолодішив.

Третій генеск з підфарбованими віями і собі товчеться:
– Перше слово тим, хто
постраждав від режиму.
Hi – томалітаризму, свободу
секс менинам!»
«Товариши-хапуни»

А далі кожна з партій надає
свої програми, такі схожі на
сьогодення... Глузування із
здорового світосприйняття,
лихі слогани, плутанина свідомості та перефарбування чорного в біле, а білого в чорне.
І знов... ловити рибу в мутній воді буде хтось, зацікавлений у бюджетних коштах та безмежній владі... I так двадцять п’ять років... А ми ведемося...

Добре, що заводські амазонки у Володимира Луценка оцінили хибність шляху голосування за донжуанів-імпостентів-сексменшин. Й заснували партію з рятуванням чоловіків. Може й ми, орієнтуючись на задану алегорію автора, нарешті, станемо засновниками політичної партії справжніх, а не підроблених лідерів, які піклуються нашою долею, а не долею своїх гаманців чи іншої країни.

Ольга РЕПІНА,
член Національної спілки
письменників України,
психолог

САРКАСТИЧНА ПОСМІШКА ЕСЕЇСТА

Рецензія на книгу Володимира Луценка «Рафаель і юшкоїди»

(Луценко В.А. Рафаель і юшкоїди: Виbrane. – Дніпропетровськ: Січ, 2001. – 222 с.)

Інтронертованість моєї особистості та посилене батьківським вихованням почуття соціальної справедливості не дає мені змоги брати участь у політичних заходах чи виборчих підголосах, хоча й не одноразово запрошували. Можливо тому, мені свого часу здалося, що психологія допоможе відчути цей смак – смак особистісної свободи і можливості переступити через підлопників, навіть не озирнувшись на них. Я помилася. Основне поняття сучасної психології – це толерантність. Толерантність до всього, що заважає купці «обраниці» отримувати свої дівіденди з цієї ... мmm ... науки.

Наше суспільство являє собою «Хронічний тріумф зла, що став константою скрізь, крім сфери творчості» (Ольга Рєпіна, «Матадор»). Тому книга Володимира Луценка так мене порадувала. Автор з перших сторінок відверто починає говорити про те, що хвилює читача сьогодення.

«Кажуть, що Чайковські та Рєпіни формують душу. Однак, у фейлетонну епоху потрібні не особистості, інтелектуальні лідери, а слухняний настав. Його легче поганяти, відлучати від корита, при нагоді заохочувати імпортну жукою...»

В. Луценко
«Фейлетонна епоха»

саму людину. Хочеш бути на товном – отримай, хочеш свободи – їж її не найжся, тільки поняття «свободи» для вас оберемо ми. Вірніше, сформулюємо, скориставшись усіма можливостями схоластики. Тому Володимир Луценко відверто та саркастично висміює нашу з вами терплячість та неперебірливість у «з’їданні» все нових, так званих, політичних лідерів.

«Не приховую, що мені хотілося збудити у тобі дух непокори до потворних явищ нашого життя. Як могло статися, що в умовах демократії свободи суспільство розшарувалося на дохлінних та пройдохінних, на знедолених та живущих за чужий рахунок?».

«Дохлін та Пройдохін»

Це не означає, що всі ми, як один, повинні включити негідника і вимкнути альтруїста. Не дуже-то все просто.

«Альтруїзм у нас в генах. Самі не поімо, але гостей до столу посадимо. Мабудь, з альтруїстичних міркувань ми все життя когось захищаємо».

«Дохлін та Пройдохін»

Але все ж хочеться, щоб нашим здоровим альтруїзмом не користувалися ті, хто нехтує народом, з яким живе на одній землі. Для цього й самі ми повинні докласти певні зусилля і вийти із зони «комфорту», до якого нас за ці роки вдало для себе привчили політичні діячі та партії. Мета? Вона проста і складна водночас – перервати той генетичний код, про який

так гірко пише Володимир Луценко.

«Дохлін – це не кликуха, а генетичний тип, зафіксований, можливо, жартівника-мі-запорожцями в прізвищі цілого роду».

«Дохлін та Пройдохін»

Адже саме в час еволюції нації етнічно-генетичної в націю політичну виникає комплекс ідей відносно розбудови держави, соборності, свободи нації і людини, соціальної стабільності та справжньої демократії. На нашу думку, на зміцнення успішності та самоідентифікації маленького українця великий вплив має особистісний потенціал кожного, хто намагається представляти суспільство.

А якщо не вміє чи навіть не намагається, то, як говорить Володимир Луценко голосом свого героя Казанови, «Я ж казав: краще про баб-с».

Але після тільки не кричіть, що вас не запитали і зробили те, що ви не хотіли. Тільки не волайте, що погано нині живеться. Живеться так, як ми дозволяємо. Той «одобрямс», який постійно звучить в наших серцях і умах, насправді є міною уповільненої дії, яка вдарить не по нас, а по Україні майбутнього.

Кожен повинен вибудовувати себе відповідно до законів неповторності власної унікальної Самостії наперекір тиску суспільних шаблонів та особистісних деструктивних тенденцій, поборювати власну дезінтегрованість, не бути штучно з’єднаними шматками розбитого каменю, а повно

виражати сенсоутворююче особистісне буття. Розумію, що це дуже складно, особливо у теперішній ситуації, коли суспільство до крові роздирають політичні та ментальні розбіжності. І це не різночтання одного найпростішого тексту, який ні для кого не має значення. Це є важливим, оскільки є відображенням представників нації, своєрідних історичних умов існування, традиційних форм поведінки, сприйняття довкілля, які втілюються в національних особливостях культури та інших сфер суспільного життя. І перш за все, у розумінні свободи, як першоджерела розвитку.

«Ми абсолютно вільні в своєму виборі: працювати чи не працювати, жити чи не жити».

«Дохлін та Пройдохін»

У ессе «Партія нового типу» автор саркастично розмірковує про формування «нових партій». Це так схоже на сьогодення, коли, як гриби після дощу, формуються нові партії та благодійні фонди, які розташовуються в найпрестижніших місцях нашого славного міста. З особливим сарказмом автор описує сперечання за першість «виламання на трибуну» спікерів від партій:

«За партієй донжуанів – пріоритет – рветься наперед рожево-щокий добродій. У нашій партії найбільш витривали та стійкі члени...»

– Тільки давайте без членів, – прискає слинною другий. – Майбутнє – за партією імпостентів. Рано чи пізно всі там будемо.

До 250-річчя від дня народження Людвіга ван Бетховена

Ганс різко натягнув поводи. Невже цей пішохід не бачив, що мчить екіпаж? I не чув, як він, Ганс, кричав на всю горлянку: «Стережись! Дивний молодий чоловік... Коли коні зупинилися в метрі від нього, обернувся і похмуро глянув на екіпаж, який мало не переїхав його. I пішов далі, дивно похитуючись. Недбало одягнений, незачесаний... А камзол з дорогих!..

— Що трапилося? — виглянувши у вікно, запитав пан, який сидів у екіпажі.

— Під колеса кидаються, — пробурчав Ганс.

— Еге... та це ж Бетховен, — з подивом відзначив пасажир...

Це дійсно був Людвіг, і він дійсно не бачив екіпажа. I не чув шуму. I якби не Ганс...

У нього були проблеми зі слухом, і з кожним роком вони ставали все серйознішими... I найжахливіше було в тому, що він був музикантом.

Поки що йому вдавалося приховувати свій недолік. Під час розмови він уважно дивився на губи співрозмовника, і це дуже допомагало. Він навчився читати по губах, умів читати по обличчях. Міміка говорить багато про що. Слова — нічого не говорять... Кажуть губи, що здригаються, очі, що бігають, нахиляються, підняті брови... Він вірив цьому більше, ніж словам. I ніколи не помилювався!..

Невже помилувався цього разу?!

Ці темні очі дивилися так томно, так уважно, так віддано... Ці напіввідкриті губи висловлювали захоплення... Ці пальчики, що здригалися, як тільки він їх торкався ненароком, не могли обдурити...

...Людвіг Ван Бетховен уже в тридцять років був відомим музикантом. Був знайомий з багатьма віденськими аристократами як композитор і виконавець, а також як учитель музики молодих знатних дівчат. Це давало йому дяжкий заробіток.

Утім, з Терези і Жозефіни Брунсвік він не брав грошей — це були сестри його друга, угорського графа Франца Брунсвіка, і в їхньому будинку він проводив багато часу.

— Людвігу, познайомтеся! Це наша італійська кузина **Джульєтта**, — сказала Тереза і підвела до нього юну чорно-кудру красуню.

У перший момент він розгутав

Людвіг ван Бетховен (16 грудня 1770, Бонн — 26 березня 1827, Віден) — німецький композитор і піаніст. Творчість Бетховена тісно пов'язана з мистецтвом Німеччини та Австрії. Цей композитор є одним із трьох представників класичної віденської композиторської школи. Бетховен не лише зберіг основні риси класицизму (ясність, монументальність, стрункість композиції), а й значно розширив сферу образів. У цьому значенні Бетховен є послідовником не лише К.В. Глюка, Й. Гайдна і В.А. Моцарта, а й самого основоположника класичного строю в музиці — француза Лютті. Музиці Бетховена притаманна величезна енергетична напруга, збудженість почуттів, драматизм. Його творчість підсумувала здобутки епохи класицизму. Він був останнім композитором XIX ст., для якого природною формою музичного вислову був жанр «сонати».

БЕТХОВЕН. Соната місячного світла

бився. Ці величезні темні очі, уважні й допитливі...

Сюзанна, тітка Франца, вийшла заміж за італійського графа Франческо Джузеппе Гвіччарді. Джульєтта була їхньою доночкою. Вони недавно переїхали з Трієста до Відня, і кузина влилася в компанію Брунсвік.

Скільки чарівності було в їхніх вечорах, коли у вітальні збиралися сестри — учениці Бетховена, брат, а тепер і чарівна італійка!

Жозефіна і Тереза (це Терезі він присвятить знамениту багатель «До Елізи»!) були прекрасними піаністками, третя їхня сестра Шарлотта уроків не брала, але була вдячним слухачем. I Джульєтта теж захотіла навчитися в маestro грати... Так у Людвіга з'явилася ще одна учениця, з якої він не став брати грошей за уроки...

Джульєтта грава нескладні п'єски, які міг дати їй будь-який посередній музикант. Чи могла вона повною мірою оцінити геній тієї людини, яка поправляла їй кисть і вказувала на пропущений бемоль? Навряд чи... Їй було сімнадцять років, і увага тридцятирічного чоловіка і знаменитого музиканта лестила її самолюбству.

О, підступна принадність уроків музики! О, чарівні звуки, що створюють атмосферу закоханості! О, розкіш бліскучого волосся і неслухняний локон, який треба поправляти, відкриваючи рожеве вушко! О, невмілі пальчики, до яких доводиться торкатися, щоб показати тонкощі клавірної техніки! Ці боязкі пальчики, які вона не поспішає забрати, а він — відпустити!.. Поривчастий подих на кульмінації п'єси — адже вона тонко відчуває музику!.. Його поривчастий подих, коли він, нахиляючись до неї, чує її подих,.. тонкий аромат її шкіри...

Усе в ній говорило про кохання. Вона слухала його визнання, і її губи відкривалися у хвилюванні... I, коли він одногразу наважився поцілувати її, — відповіла на поцілунок...

Він серйозно хотів із нею одружитися. Її мати була згодною, незважаючи на те, що у нього не було титулу, стану і посади. Але батько був проти.

Граф Гвіччарді не був багатою людиною. Тому він бажав для дочки вигідного шлюбу...

Така можливість незабаром випала: 18-річний композитор-любитель Венцель Роберт Галленберг, граф, правда, теж небагатий...

Її умовили... Її довели, що шлюб з Бетховеном не принесе щастя. Та і її самій був приємний молодий чоловік... З ним було все просто. А цей, пристрасний, шалений, лякав, хоча спочатку її лестило, що вона вселила таку пристрасть у дорослого чоловіка...

...Людвіг стиснув голову руками.

А хто він такий, щоб святатися до графині?

Син тенора з придворної капели. П'яница батько, який мріє зробити з сина другого Моцарта і на цьому заробляти гроши. Заняття музикою до знемоги, до катування. Моцарта з нього не вийшло. Війшов — Бетховен...

Через біdnість Людвіг пішов зі школи, займався самостійно. Вивчив латину, французьку, італійську. Добре розбирався в літературі. Але так і не освоїв діллення і віднімання... Працював з 12 років — спочатку на посаді альтиста в оркестрі. Уже писав музику. Бажаючи отримати освіту, відвідував лекції в університеті.

З тією ж метою поїхав до Відня — брати уроки в Гайдна.

З Гайдном не зійшлися: занадто похмурий і несамовитий був учень, дуже потужно імпровізував, бунтарством віяло від усього його вигляду, стільки емоцій викликала його гра... Старому Гайдну не потрібні були такі потрясіння, і незабаром уроки припинилися. Учителем Людвіга став той самий Сальєрі...

Але вся справа була в тому, що Бетховен належав іншому часові, і хоч вважається віденським класиком, як Гайдн і Моцарт, насправді далеко відішов від позицій класицизму. Він писав у формі сонатного алегро, але це було романтичне сонатне алегро — з великим розходженням між головною і побічною партіями, і, як наслідок, з величезною розробкою, бо, щоб «примирити» геройчу головну партію і відчайдушні благання побічної, не вистачить кількох сторінок, як у Гайдна...

Старого Гайдна лякали віяння Великої Французької революції, яку всім серцем прийняв Бетховен. Вони були людьми різних поколінь, і галантно витончена музика Гайдна була занадто далека для невгамового темперамента Бетховена...

Моцарт високо оцінив талановитого хлопчика, але й він був далекий від цього вибуху: там, де «ввічливий» Моцарт говорить алегорично, Бетховен кричить прямим текстом.

Відень цінував Бетховена, не зважаючи на його важкий характер, неохайну зовнішність і різку манеру поведінки. Сонати для фортепіано, концерти, кварти, симфонії, ораторії, опери — все доступно йому. Його віртуозна гра на фортепіано викликає захоплення, привертає до нього юних красивих учениць... Вони захоплено ловлять кожне його слово, але жодна... жодна!..

...Знову посилився дзвін у вухах!

Немає грошей. У знаменитого музиканта вкрай нестабільний мате-

ріальний стан. Обличчя спотворено давно перенесеною віспою. Насувається глухота. Вона не заважає писати: внутрішнім слухом він чує все, але дуже ускладнює життя. А він, дурень, сподівався, що Безсмертна Любов вища від цього...

Як вона написала: «Я йду від генія, який уже переміг, до генія, який ще бореться за визнання. Я хочу бути його янголом-хранителем».

Це Галлендерг — геній?! Цей нікчемна, паркетний шаркун, нерозумно усміхнений розпещений хлопчик — композитор?! А він, Людвіг, грав її свою музику і сподівався, що вона зrozуміє її!.. Подвійний удар — як чоловікові та як музикантові!..

Але її очі!.. Її губи!.. Не може бути! Її вмовили, змусили порвати з ним!..

...Безвіді і відчай!.. А роки йдуть, а поруч із ним немає близької людини! Як він сподівався, що знайшов свою Любов! А вона виявилася мильною бульбашкою... Господи, невже нічим не можна вгамувати цей біль?! I він прийшов — тужливий, трагічний мотив. Інтонації подиху. Інтонації сліз. Наполегливо звучала мелодія. Вона стукала в серце, вона говорила: облиш надію. Не думай про неї. Вона не гідна тебе. Вона — для звичайного життя зі звичайною людиною. Їй не під силу винести ураган твоєї любові. Ти хотів побудувати для неї храм, а вона вважала за краще халупу...

Руки лягли на клавіші, і вона народилася, ця космічна музика. У ній було все: туга, біль, надія і відчай. Чарівний образ Коханої промайнув у другій частині — і його змело вихором, натиском, бурею, ураганом третьої. У ній уже не було туги. Було обурення влаштуванням цього світу, де нікчемність перемагає генія. Було благання — пристрасне, нестримне. Але Вищі сили цього благання не почули... Несправедливість була виправлена. Він не здався — він виплеснув усе, і вже просто не було сил — відчувати...

На титульному аркуші він напише посвяту — Джульєтті Гвіччарді. Як на сміх. Бо вона не здатна була цього зrozуміти. Вона вийде заміж за того хлопста, але щастя не буде. Через багато років вона, відчуваючи потребу, постукає у двері знаменитого композитора, аби попросити вибачення і... грошей. Гроши він даста. Прощення — ні. Дасть — за умови, що вона ніколи більше не переступить ані порога його оселі, ані порога його душі...

А сонату назву «Місячною», хоча, коли писав її, ні про який місяць Бетховен не думав. Думав про Сонце, яке на перевірку виявилося тъяною тріскою...

Ольга ПОЛЕВІНА,
член Національної
спілки письменників України

ЗАСНОВНИК ГАЗЕТИ «ДЖЕРЕЛО» — ПЕРВИННА ПРОФСПІЛКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ КОМУНАЛЬНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ «ДНІПРОВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ» ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

Редакційна колегія:

В.М. ВАСИЛІНЕНКО, М.Г. ВАТКОВСЬКА,
Ю.М. МОГИЛА, О.В. ПОЛТОРАЦЬКИЙ, М.І. РОМАНЕНКО,
В.Г. СЕРЕДНЯ, В.В. СИЧЕНКО, Л.О. ШАПРАН

Редактор, фотокор, дизайн і верстка Н.О. АНТОНЕНКО

**САЙТ ОБЛАСНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ГАЗЕТИ
«ДЖЕРЕЛО»:
gdjeroelo.jimdofree.com**

Свідоцтво про реєстрацію

ДП № 2244-982ПР від 24.01.2019.

Формат А 3.

Адреса редакції:
49006, Дніпро, вул. Володимира
Антоновича, 70, Дніпровська
академія неперервної освіти.
Тел./факс: 732-47-61, 732-48-48.
E-mail: GDjeroelo@ukr.net